پښتو

لنډۍ، مصرۍ، ټپې

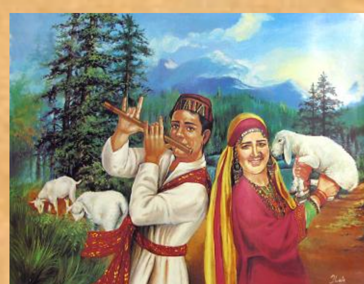

ویب پاڼه: http://www.razmohammad.com

ایمیل پته: razm.noorzai@gmail.com

ترتیب کوونکی : راز محمد نورزی پکتیاوال

کال: ۲۰۱۶ م

لنډۍ، مصرۍ، ټپې

لنډۍ هغه ولسي شعرونه دي چې شاعر يې معلوم نه وی او د هر حساس پښتون او حساسې پښتنې د احساساتو هنداره باله شي .

د لنډيو شاعران څوک دي؟

د پښتنو په غرو او رغو کې ، په کليو او ښارو کې ، په شنو درو او لويو دښتو کې ، د ابشار خنگ او د کږدۍ اړخ ته د چوپان په شپيلۍ او د بنوال په درو کې بلاخره د پښتنو د خاورې په هر گوټ کې له دی اشعارو څخه په يو شان خوند اخيستل کيږی . زاړه يې د ځوانۍ د خاطراتو په ياد وايي ، زلميان او پيغلې يې د خپل زلميتوب شور او مستي پکښې لټوی ، مينانو ته د راز او نياز رويباری کوی ، توريالی ورسره د تورو په ميدان کې گډيږی او مسافر يې په مسافري کې د خپل وطن تنده پرې ماتوی . د اشعرو نه چې څومره ساده، سليس او روان دی هغومره د پرديو ژبو له اغيزې څخه پاک او سپيڅلې دی.

د لنډيو ځانگړتياوې

د ديوانونو شعرونه که د عربی عروضو تابع دي خو دا شعرونه نه يوازې د عربي عروضو څخه بی نيازه دي بلکه د سېلاب (Syuable) سيستم په اساس ځانته عروض لری ، لومړی برخه يې لنډه (۹) سيلابه او دوهمه برخه يې اوږده (۱۳) سيلابه ده . د دی اشعار ويل څرگند خصوصيت دا دی چې زياتره پکښې د ښځې له خوا نارينه ته خطاب وی او څنگه چې د ښځې احساسات تر نر رقيق ، تاثيرات يې تر نر اغيزمن او اغيز يی تر نر وخوندور دی نو به لنډيو کې هم طبعاً تر نورو اشعارو خوند او اغيزه زياته محسوسه کيږی ، همدا شان هره يو لنډۍ د ملی موسيقی يو داسی نوټ بللی شو چې پر مختلفو طرزو او آهنگو باندې کيدای شی ، لکه : رزم ، بزم ، د سفر ، ناستی ، اتڼ ، غم او د خوښی د حالاتو

د راز راز لحنونو سره سمون خوري يعنی هره يوه لنډۍ د ملی موسيقی پر ډول ډول آهنګونو او وزنونو باندې ږغيدای شی ، دا څو لنډۍ چې دلته د پارسی او انګريزی ترجمی سره لوستونکو ته وړاندې کيږی دا د دی راز ملی اشعارو يوه ډيره وړه نمونه ده ، که نه وی دا راز په زرګو نو زرګو نو لنډۍ شته چې تر اوسه را غونډې شوی نه دی يوازی يوه برخه يې د پښتو ټولنی د کتاب په شکل چاپ کړی ده . که دا نمونه د لو ستو نکو خوښه شوه نو بيا به زيار باسو چې دا راز شعرونه يوه بله مجموعه د ترجمی سره مينوالو ته وړاندی کړو . د پښتو ژبې داولسی ادب يو ځانګړی شعری صنف يا ټو لګی دی چې شفاهې ادب هم ورته وايې . لنډۍ د شعر د نورو ډولونو نه يو بيل او بشپړ ډول ځانګړی فورم لری . چې لو مړۍ نيم بيتي يې نهه سيلابه او دوهم نيم بيتی يې (١٣) سيلابه کيږی چې دا ځاتکړنی په نورو شعری فورمونو کې نه ليدل کيږی . په پښتو اولسی ادب کې د لنډۍ لپاره نور نو مو نه هم شته چې د ښتون اولس لخوا په دی ټولو نو مو نو پيژ ندل کيږی .لکه: ټپه ، مصره او ټيکی .... چې دی هر نوم ته يو ځانګړی فلسفه موجوده ده چې د بيلګې په ډول يې زه يادونه کوم . لنډۍ ته ځکه لنډۍ وايې چې د سيلا بونو له مخې لنده او دمانا له پلوه ديره اوږده او غښتلی وی او يا داچې چې لو مړۍ نيم بيتی يې ددوهم نيم بيتی نه لنډ وې لکه دا لا ندې لنډۍ :

د لنډۍ ونې نه دی ځار شم
لکه سيسې چې په کمر ولاړه وينه

مصره

لنډۍ ته مصره هم وايې او دا ځکه چې په پخوا زما نو کې د توری او ډال جنګونه وه او د هغو جنګونو په مهال د جنګ ښه او پياوړی توره به په مصر کې جوړ يدله ،نو د مصری توری شهر ت ډير زيات وه او هغه به ډيره تيره او ځلا نده هم وه ،نو د لنډۍ تا ثير او ښکلای يې د مصری توری سره تشبيه کړی چې د ميوند په جنګ کې د ملا لې د خو لې مصره د يا دولو وړده :

که په میو ند کې شهید نه شوی
خدایږو لا لیه بې ننګۍ ته دی سا تینه

د ملا لې د خولې دا لنډۍ د پښتنو د بر یا لیتوب او د ښکیلاک د ما تې سبب شوه یعنې دی لنډۍ په پښتنو ز لمیانو کې هغه جذ بات او احساسات راو پاروی چې د سر خندنې په رو حیه کې غلیم مات کړ او خپلې سینی یې د انګر یزی ښیکلاک توپونو ته سپر کړی او په غلیم یې هجوم وروړ تر څو یې غلیم پر شا و تا مبا وو .

او بر یې خپل کړ . زما په قبر لاړی تو کړه که یې د ننګ ګو لې په شا خوړلې وینه همدا ډول لنډۍ ته ټپه هم وایې ،او دا هم یو ه د تسمیی وجهه لری خغخ دا چې د لنډۍ تا ثیر د سړی په زړه ټپ جوړه وې . یعنې که توری او ټو پکی ښکاره ټوپونه جوړه وې ،نو لنډۍ بیا پټ زخمونه د انسان په اوجود کې جوړولی شي چې یواځی احساس یې کیږی ،خو لیدل کیږی نه لکه دا لا ندې لنډۍ :

باور مې نه شی که به روغ شم
بلا زخمو نه مې په زړه دی مړ به شمه

★★★

د روغیدو تمه مې نه شته
جانان په غشو د بڼو ویشتلی یمه
با نه دی ورو جګ کړه شیر ینې
ما ته دی سم د زړه په سر ټو مبلی د ینه

د لنډۍ بله ځا نګړنه داده چې شاعر یې معلو مه نه وې د هر چا یعنې د هر پښتا نه او پښتنې د خیال

او زړه خبرى دي . بله داچې وخت او ځايې هم معلوم نه وې ، چې د چا له خوا ،څه وخت ،او په کوم ځاى کې ويل شوى دي ،او نه يې چا ته د تعداد پته لګيږی . د لنډيو کتابونه چاپ شوى ، خو د تعداد په اړه يې څوک څه نه شی ويلی او نه يې کوم ليکوال ته څوک منسو بولی شی ،او نه څوک په ويلو کې انتيظار با سی . حتی کله کله يې خلک يو د بل په وړاندې د مسا بقې په ډول هم وايې په تيره پښتنې پيغلي او زلميان لکه دا ټپه :

د ټپې وار راسره کيږده
ما ته بي واره ټپه خوند نه را کوينه
****
ما سره سمه سيا لی مه کړه
ما د لنډ يو سپاري لو ستلی د ينه

د لنډيو وو يونکي زياتره وخت تور سري وي . او د لنډيو ډيره بر خه د ښځو له خوا ويل کيږي ،او يل شوي دي . د لنډيو د منځ ته را تګ په باب کو مه خا صه نيټه نه شته او اټکل کيږی چې د زرو کا لو څخه هم بخوا قدامت لری وځيړونکي په دی عقيده دی چې ښا يې لو مړنې په لاس راغلی لنډۍ او يا په بل عبارت يوه زړه لنډۍ دا وې :

سپوږمې سر وهه را خيژه
يار مې د ګلو لو کې ګو تې ر يبينه (١)

لنډۍ چې د پښتو اولسى ادب او فلکلور اساس تشکلوی . د ژوند په هره بر خه کې د خپل مو ثر يت مظاره کړی وپښتا نه ځوانان او پيغلې يې د مينې ، هجران ، و صل ،غم ، او خو شحالی په حا لتو نو کې وايې ، مشران يې په خپلو خبرو کې د ځينو مسا يلو د تا يد لپاره وايې : ،حتی کله کله ترى د

متل په حیث د خپلو خبرو د قوت لپاره کار احستل کیږي ،نو ویلای شو چې په لنډیو کې د انسان ژوند هر اړخ او هره پیښه انځور شوی ده چې دا انځور یدنه په ساده او روانه ژبه چې د اولس ژبه ورته ویل شوي ده نو ځکه ورته اولسی ادب وایې . دلته د ټو لنیز ژوند د ټو اړخونو او پیښو یا دونه کوم ،چې په پښتو لنډ یو کې په ښو مره ساده ،روان او ظر یف انداز را نغاړل شوی او یو اوږده کسه یې په لنډو الفا ظو کې بیان کړی .که لو مړی د عشق بر خه او دهغه ښو حا لته راواخلو ښه به وې .

زه به عاشق سړی پو هیږم
یا یې رنگ زیړ وی یا یې شو نډې وچې وینه

په دی که خو شک نه شته ،چې په عاشقی او مینه کې جذ ببی ،غم ، خو شحالی ، مینت ، پیغور او تهمتو نه وي ،چې دا یو حالت هم د لنډیو نه دی او هر یو یې په خبل وار تعر یف کړی ،هر حالت یې ژبه ور کړی او غږو کې یې دي او په هغه ژبه کې غږولی په کو مه چې ټول پښتون قوم پو هیږی لکه د جدایې به وخت یې عا شق خپلی معشو قې ته د اسی وایې :

جانانه دومره را سره واي
لکه بر یښنا چې د با رانه سره وینه

د لنډۍ پیژندنه

د لنډۍ پیژنې په اړوند په ځینو کتابونو ، لیکونو او خیړونو کې داسې راغلي دي :) لنډې په اولسي ادبیاتو کز هغه ادبیات دي چې د اولس بې نومه او بې نښانه شاعر پکې پدې بریالی شوی چې د بشر د ژوند تر ټولو عالي شیبې په دوو نا متوازنو بیتونو کې په ایجاز بیان او تصویر کړی دی . (۱) (استاد حبیب الله رفیع لیکی) : لنډۍ یو هغه دوه مسره ایز نظم دی چې لومړۍ او دوهمه مسره یې نه په قافیه کې سره یو شی او نه په وزن کې سره رابري وي . لنډۍ هغه موزون ، غیر متعارف ، مستزاد ،

حكمي مقفى ، غير مصرع بيت دى چې لومړى برخه يې نهه (۹) څپې او دويمه برخه يې ديارلس ((۱۳))څپې وې د پښتنو په مختلفو سيمو كې لنډۍ په مختلفو نومونو ياندې نومول شوي دي البته چې په هر محيط كې به يې د بيلې بيلې وجهې سبب شوى وي ، او هر يو نوم اېښودونكي به د يو خاص صفت او مقصد په لحاظ نوم پرى ايښى وي . نو لدې كبله د لنډۍ په نومونو كې اختلاف معلومېږي . څو نومونه چې په بيلو بيلو محيطونو كې وربا ند ايښودل شوي دي په لاندې ډول دي : لنډۍ د كندهار او پكتيا پښتانه يې لنډۍ بولي چې دا اصطلاع د كثرت په توګه په دوي كې موجوده ده او هم د هري سيمې باسواده خلک يې پيژني .

بل تعريف

لنډه د مفرد مؤنث كلمه ده ، لنډۍ د لنډه بڼه ده ، د لنډۍ لومړنى برخه لنډه او دويمه برخه يې اوږده ده ، له دې كبله ورته لنډۍ وايې. يا دا چې په دى ډول نظم كې يو ډول تاثيرات پراته دى ، چې په اوريدونكى په محضى اوريدو سره يو داسې ډول اغيزه كوي چې په خوله يې تعريف نه كيږى او اكثر پښتانه يې په محض اوريدو سره په ژړا كيږى او په زړه كې يې يو هيجان او سوز پيدا شي ، نو ځكه يې د هغې لنډۍ نوم چې د مار په معنى ده په دې نظم باندې ايښى ده. راوړتي :)) د پښتو مشهور اديب چې په قام انګريز ؤ((د پښتو ژبې او دب ته يې ډير خدمت كړى دى ، د دې پورته قول يې تاييد كړى دى او لنډۍ په باب كې ليكى : ((د پښتو ژبې يو ډول اشعار دي ، چې د ولاړې موسيقي په ذريعه ويلى كيږي ، د زيات جوش او حرارت نه ډک دى ، او ماته د دې په ذريعه خپل وطني او ملي سرودونه را په يادېږي ، چې .. ۱۰.))

د لنډيو ادبي او معنوي ويش

لنډۍ د پښتو په فولكلوري ادب كې يو ځانله فورم دى چې د شكل له پلوه ډيري زړي دي ، د موضوع په لحاظ هم دومره متنوعي دى چې د پښتني ژوند ټولي خواوي پكې په واقعي او طبيعي بڼه

انځور شوي دي او سړی د پښتنو د اجتماعي ژوند دومره باریک موضوعات پکې پیدا کولای شي چې په نور سندرو کې بیا په دي کم و کیف نه دي بیان شوي . (۱)

د لنډیو معنوی او حماسي انځور

فخر او حماسه

په خپل دین ، قوم ، ژبه ، نیکونو میړاني ، ز ړورتیا او نورو اوچتو صفتونو ویاړ کولو ته فخر ویاړنه وایی . حماسي هغه شعرونو ته ویل کیږی چې موضوع یې ، جنگ ،مړانه ، ښندنه ز ړورتیا ، ننگ غیرت ، توره او ویاړنه وي . لکه لاندې لنډیو :

علم دریاب کوشش کشتی دي
په کشتی کینه په دریاب و گرځه میینه
****

چیرته چې علم حاصلیږي
هلته به خاوری کړمه غوښي خپل هډونه
****

مورې لنډۍ توره مې راکړه
پر دین غزا ده زه خپل ځان شهیدومه
****

که له میونده روغ راستون شوي
خدایږو لالیه بې ننګۍ ته دې ساتیـــــنه)۱(

ګودر او لنډۍ

ګودر د پښتنو د کلتور د کتاب هغه رنګینه پاڼه ده، چې له نوم څخه یې د سړي زړه ته دیدنونه، مینه او ښکلا خپل ځان ورښکاره کوي، او د ښایستونو د یوې ټولګې په شان ورته ځان ښکاره کوي. څرنګه چې دنـــــوم څخه معلومیږي چې ګودردپښتوژبې سوچه کلمه ده اودپښتنوټولوسیموکې دګودرکلمه عامه ده . کله چې موږ دګودرکلمه په خوله اخلو نوحتما زموږذهن ته دپېغلې ، منګي او ماذدیګري کلمې راځي .داهغه کلمـــــــې دي چې دپېغلو،ځوانانو،شاعرانو، سندرغاړوله خواپه داسې الفاظواو کلمـــــوکې ستایـــــــــل شوي چې انسان داوریدولو توان په ځان کې نهویني چې په اوریدلویې دځوانی جزبه او د مینې ولوله راپاروي . دپښتنو په سیمه کې دګودرغاړه په مازدیګري کې د پېغلو په تودواکاړو ګرمه وي ځکه چې دا داسې ځای دی چې خپلې همزولې په کې جمع کیږي . ګودر چېرې چې ښکلې او مستې پیغلې د اوبو راوړلو په بهانه خپلو همزولو سره د زړه خواله کوي، خوښي کوي، د خپلو مینو دیدنونه کوي. ګودر د ویالې او چینې سره هغه ځای ته ویل کیږي، چې په هغه ځای کې د منګي خوله په اسانۍ سره د اوبو په واسطه ډکیږي. او د هغه سره نږدې کورونه د خپلو ورځنیو ابو د پوره کولو کار اخیستل کیږي، چې ګودر ته معمـــــولاً انجونې ځي او ډېرې په خوښۍ د ګودر څخه د اوبو راوړلو ته خوښیږي. څرنګه چې زموږ په وطن او په ځانګړې ډول د پښتنو په سیمو کې د ښځو په تګ راتګ، مېلو او مستیو ته اجازه نه شته دی او نه هم په کې بې له ګودر څخه کوم بل ځای شته دی، نو پښتنې انجونې ګودر ځانته په دنیایي جنت کې شمېرې، ځکه چې هلته د خپلو همزولو انجونو سره د زړه د نړۍ رازونه شریکوي او د خپلو یارانو سره د دیدن څخه خوند اخلې، څوک په کې نوی د یارانې تار غځوي او څوک په کې خپلو زړو یارانو ته ټینګښت تارونه تړي.

دلته یوه پښتنه انجلۍ د خپل یار د دیدن لپاره په ځان تکلیف مني او کوز ګودر ته اوبو پسې ځي، چې هغه د پښتنو په قول په یوه تېر دوه ښکاره کوي، چې وايي:

اوبه د هر ګودر خوږې دي
جانانه ستا دپاره کوز ګودر ته ځمه

دلته د ګودر په بهانه د یار د دیدن کولو سربېره د پښتنې انجلۍ د مینې سپېڅلتوب هم ځان ښکاره کوي، چې د خپلې مینې لپاره په ځان تکلیف ګالي او د یار دیدن کوي. په ګودر کې نه یوازې د انجونو خنداګانې او د بنګړو شرنګهار شتون لري، بلکې هلته د ګودر څخه یوه ځه لرې په هغه سیمه کې چې ګودر ورته ښه مالومېږي، ډېر زلمیان هم لیدل کیږي، چې ډېرو انجونو په منځ کې د یوې انجلۍ د سالو خبره داسې په لنډۍ کې رانغاړي:

پر ګودر سور سالو ښکاره شو
ما وې دې تورو اوبو اور واخیست مینه

دلته د سالو یا ټکري سور والی او هغه هم د یوې داسې انجلۍ په سر چې په مستۍ ورځینې هخوا دېخوا سر اخلي او دا پرې د خپل مین زړه زخمي کوي. او یا هم کومو زلمیانو، چې د ګودر د غاړې د مستو انجونو کتار او ټولګه لیدلې وي، هغه بیا ځان د ګودر د غاړې په شان غواړي، چې د انجونو د سرتاج شي او یا هم انجونې یې په خپل لاس راوشکوي او د زړه په سر یې کیږدي. لکه چې وايي:

خاونده ما د ګودر ګل کړې
چې جینکۍ مې شوکوي سر کې مې ږدینه

دلته د هغه گل یادونه شوې، کوم چې د گودر په غاړه وي او انجونې هغه راشکوي او په خپلو وېښتانو کې یې د مستۍ د نښې او د وېښتانو د ښایست لپاره ټوکوي، چې د خپل مین زړه پرې ټکور کړي. یا هم ځینې میینان گودر ته د ټولو انجونو او یا هم د جوړه انجونو له تگ څخه سرټکوي او د خپلې مینې سره د بلې انجلۍ راتگ ورته ټکه ښکاري، لکه چې وايي:

په گودر څه ټکه لوېدلې
چې کشره خور یې بدرگه ورسره ځینه

د پښتنو د کلتور د کتاب د پاڼو څخه دا جوتیږي، چې پښتنانه انجونې یوازې حتا گودر د اوبو پسې هم نه لېږي، یا یې کشره خور او یا هم کشر ورور ورسره لیږي، خو دلته دا کشره خور دې خوار عاشق ته د ټکې په څېر راغلې، چې دی یې د خپلې مینې سره د همرازۍ څخه بې برخې کړی دی. که څه هم د مور څخه خوږه او نیږدې څه نشته خو کله چې یوه نجلۍ په کورکې د موراو پلار له خوا ورته رد او بد وویل شي هغه خپل ډک زړه گودرته وړي اودگودرپه غاړه دخپل زړه بړاس اوباسي . کله چې دگودرغاړه په شنواوسرورنگونوپټه وي نوځوانان یې بیاپه شعرونواولنډهویو کې انځوروي :

پرگودرسورسالوښکاره شو
ماوې دې توروااوبو اورواخیست مینه

کله چې په گودردنجونوسره ، سپین او شنه ټیکري راغونډشي چې ددوي دټیکریودرنگونوتیزوالی دومره تیز وي چې داوبورنگ هم ځان سره اړوي .چې دلته دلنډۍ ویونکي هم دې ټکي ته اشاره کوي او وايي چې کله سور سالو په گودر راښکاره شي دغه سور رنگ دومره تیزوي لکه داور تاو چې سړی سیزي که څه هم اوبه داور ضد وي خو بیاهم هغه تاثیرات چې په سور سالو کې وي اوبه او اور ورته هیڅ دي .

یار مې تو پک زه یې مر مې یمه
په تورو غروکې یې ویشتم ورکه یې کړمه
****
ورشه د یار خبر دی واخله
چې بی د یدنه دی سا ته لیو نی شونه
****
ما ز دیگر چیر ته وی چې نه وې
خوری وری زلفی په بام ولاړې ومه

په لنډیو کې انځورونه او تشبیهات

په ښتو لنډیو کې انځوړ یز کلیمات ،تشبیهات او هم وزنه لغتونه په ډیر هنری وروان ، ساده دول راوړل شوی دی . د لنډۍ مو جود فورم ورته یو خاص خوند او ښکلا ور ښلی ده لکه دا لنډۍ :

زلفی دی بی شماله ښوري
لکه استاد شاګرد ته لښته خو ځو ینه

دلته د زلفو لړ داستاد د لښتی سره تشبیه شوی دي که څه هم د زلفو نرمي او ظرافت باید د یوي لښتی سره تشبیی نه شي ، خو د لښتی تاندوالی او د گوزر کیفت چې د لښتی درد په ښکاره ډول او د زلفو درد پټ احساس ددی تشبیه مانا ته ډیر قوت ور ښی او که یو بل ماناوې ترڅاو ته یې ځیر شو . که د استاد د لښتی خو ځول شاګرد دی ته اړ با سی چې د یو مضمون لو ست ښه زده کړی . خو دا هم بی ځایه نه ده ،چې د یار زلفي هم سړی ته د مینې درس ورکوی . هغه د خوشحال بابا خبره چې وایې :

بدرګه که محبت راسره نه وايې
يک تنها به به خو نخوارو لارو تلل ځوک

که په لنډيو هر ځومره وغږيږو ،نو د بس ټکی به پيدا نه کړو ،ځکه لنډۍ زمو نږ د اولس هغه قيمتی او ارز ښتنا که پا نګه ده خلا صيدل يې نا شونې ده او د يادولو وړ خبره خو دا ده ، چې دغه پا نګه خداي)ج(يواځی په پښتو پيرزو کړ يده . نوری ژبې له دی نعمته بې بر خی دی او کمال يې په دی کې دی چې دا داولس خبري دی واو داولس د زړه خبری دی او داولس دزړه نه راوتلی دي ،ځکه نو داسی ځوک به نه وې چې لنډۍ يې زده نه وې يايې نه پيژنې ،ځکه په لنډيو کې زياتره د ټو لنې حالات ، ټو لنيز ژوند ، او د چا پيريال په اړه مفا هيم رانغاړل کيږی ،حتی کلتوري مسايل په ډيره ساده ژبه انځور شوی دي لکه دا لا ندې لنډۍ :

که مور او پلار دی خداي رضا کړل
د ماما ګانو به دي زنې ونيسمه

زمو نږ په پښتنه ټولنه کې دا دود دی چې د جنې په غو ښتنه کې لومړی حق د پلار او مور دی . او دهغوی د رضا حاصلول يوه حتمي خبره ده ، خو کله کله يا په اکثره ځا يونو کې ماماګان هم ددي صلا حيت لری چې نجلۍ دواده او يا په عامه اصطلاح دبر خليک په ټا کلو کې رول ولری . چې په پورته لنډۍ کښ مټ مفهوم په لنډو الفا ظو کې رانغاړل شوی دی او يا دا لنډۍ :

په ما دی ټول کلی خبر کړ
په تا دې يو دادا خبر دی زړه دی چو ينه

دلته هم د کلیمو د رواجونو او دودونو مسله ده . چې په پښتنو کې یا دونې پټې وي .او که دغه راز په ډاګه شي ، نو بد عواقب به ولري . خو د مینې جذبات بیا کله کله انسان ته دومره جر عت ورکړي . چې انسان د خپلې ټولنې او ټو لنیز قانون نه سر غړاويې ته مجبوروي . لکه دا لنډۍ :

په توراور بل مې جنګ جوړ یږی
زما بې غوره یاره ځه چې تر ینه ځونه

چې البته داحالت د ينې استعراق یا جنون مرحله ده چې سړی خپل استو ګنځی پر یږدی . او د ناخوالو له لاسه د ټو لنې نه تجد یدیږی . خو په هر صورت ملامتیا ددې می لو مو انسانانو هم نه ده . ځکه هغه دچا خبره ده .)دمینې نازولی حالت ته جنون وایې (نو چې د سړی مینه دیره نازولی شی ، نو هغه به ولی نه جنون کیږی . دوی چې جنون شی ، نو د دونیا ټول خواره او د معشیت ژوند شاکړی او بلاخره د جنون په سمندر لاهو شی .او خپل هر څه د خپلې مینې نه قربان کړی . هغه د اختر و صیب خبره چې

سرو مال به درته دوه په میدان کیږدم
کومه ورځ چې ستا د مینې جواری شوه

نو دغسی پښتانه مینان هم ځان یو له بله قربانوی . او دا خو ښکاره ده چې ښښتانه په قربانې او ځان تیرونه کې نوم لری لکه دا لاند ې لنډۍ :

د غرغری میدان ته راشه
سبا مې ستا په تهمت دار ته خیژوینه

خو معشو قه بیا د خپل غاشق پدی حال فخر کوی . او ویاړی ،چې دا قر باني یواځی او یواځی ددي مینې ته ورکوی . او خپل سپیڅلی روح د یوی سپیڅلی مینې قر بانوی . او وایې :

خاونده ټوله مې تری زار کړی
زما په سر یې غرغري منلی دینه

په بای کې دومره وایم چې لنډیو ته زه دومره عقیده لرم چې که په پښتو کې هیڅ شعر نه وایې او یواځی همدا لنډي وی ،نو د پښتو ادب لپاره به کا فی وایې . او په اخر کې دادی کوم چې پښتا نه دی ژوندې وې او پښتون دی اباد وې . او خدای)ج(به پری د ابدی عمر پیرزو وکړی

عمر دی ډیر شه خپله یاره
زما د زړه ستنی په تا ولاړی د ینه
د گودر اومنگي انځور په لنډیو کې
اوبه دهر گودر خو ړی دي
جانانه ستا لپاره کوز گودر ته ځمه
****
اوښکي مې سیند غوندې بهیږی
بیا به د سیند د غاړی نهکوم سیلونه
****
بیلتونه چیرته چې ځی لاړ شه
گودر ته مه ځه چې بې پاتی شینه
****
پرگودر سور سالو ښکاره شو

ماوې دی تورو اوبو اورواخیسته مینه

****

پلاریې دبر کلی ملک دی
لور یې د کوز کلی منګی راوړکو ینه

****

په ګودر څه ټکه لو یدلی
چې کشره خور یې بدرګه ورسره ځینه

****

خا ونده دا ګناه مې معاف کړی
بیا به دخوړ په عاړه نه کرم ګلونه

****

خاونده ما دګودر ګل کړی
چې جنکي مې شوکوی سرکې مې ږد ینه

****

خوله به د خدای په رضا درکړم
منګی مې ولی ښوروی لنده دې کړمه

****

د زلفو تار مې اوبو دروړو
په غم شر یکه مینه نیسه ګودرونه

****

د کشمالو منجیله وکړه

چې خو شبوی دی د منګی د بیخه ځینه

****

دګودر غاړه ورته نیسه

د نجلۍ خوی د مرغاوې دی رابه شینه

****

دګودر هر بو ټی دارو دی

چې پری لګیږی د نجو نکو پلونه

****

د منکو ټو کتار یې جوړ کړو

لنډۍ بازار یې په ګودر ولګاونه

****

که دی زما دیدن یاد یږی

د ګودر غاړه اجاره واخله مینه

****

که د یدن کړی ګودر ته راشه

زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه

****

ګل مې د لاسه اوبو دروړ ه

په غم شر یکه لا لیه نیسه ګودرونه

****

ګودر ته ځم راپسی راشه

زه به منگی په لپو ورو،ورو ډکومه

****

گودر په سر مې قبر جوړ کړه
چې مات منگی جنکۍ زما په قبر ږد ينه

****

ما دگودر په غاړه ښخ کړی
چې جنکۍ مې مات بنگړی په قبر ږد ينه

****

منگي يې ټول په ډنډ غو په کړل
د شيطا نۍ منگی په لپو ډکو ينه

****

يو گوټ اوبه منگی نه راکړه
د وصال ترږی يم اوبه بهانه کومه

مات کودړی

دگودر په غاړه پروت و مات کودړی
و يلی زه وم روغ منگی کلال جوړ کړی

****

د لته لو بو کې زه مات يوه ځلمی کړم
يوی پيغلی په اوږو ومه راوړی

****

د جهان هره زره کې عشق عيان دی

مات کودړی سره هم د عشق داستان دی

****

ډیر مین په دی گودر دې یو ځای شوی
ډیر منگي دلته مات شوی لند بیان دی (۱)
په لنډ یو کې دگودر انعکاس

اوبه د کوز گودر خوږی دی
لیلا د یار لپاره بر گودر ته ځینه

****

اوبه دکوز گودر خوږی دی
زه د مین د پاره بر گودر ته ځمه

****

او به د کوز گودر خوږی دی
د لیو نی د خو بی کنگل پکی راځینه

****

بدن دریاب زړه مې گودر دی
د غم ویلی پکې رگونه تللی دینه

****

بیا به منگی ته گو تی نه کړم
مور د گودر د تلو نه ما منعه کوینه

****

پاس په گودر د پیغلو جنک شو
د سور سالو میر منی ما تی گډوینه
****
پاس په گودر ولاړی گله
نصیب د چا يې او به زه در خیژومه
****
پاس په هوا راشه جانانه
د گودر لا ري راښیزو نیولی دینه
****
پټ د گودر په غاړه کینه
چې یاره پټ په پټ وکړو دیدنونه
****
پرگودر سپینه سینه اوړی
په لاره تیر یدم ودی ویشتمه
****
پر گودر گنې ونی کیږده
چې شا لیلا منگی په سوری ډکو ینه
****
پر گودر نبنه راته کیږده
د ما زد یگر اوبو له ځمه وا به يې خلمه
****

پر گودر څه بلا لگیږی
چې کشر ورو یې بدرگه ورسره ځینه
****
په گودر سور سالو ښکاره شو
چاوې سالو دی وچاوې اور ولگیده
****
په لوی گودر دی څڼی پری ولی
په نری بادی یې وچوی مین دی کړمه
****
پیغله گودر ته روانیږی
زړه یې منجله کړو پری منگی راوړی مینه
****
تاسی دی بر گودر ته گوری
د بیغلو جنگدی منگو تی گذاره وینه
****
ته د گودر غاړی ته راشه
ما په منگی کې پراتی راوړی دینه
****
ته ماز دیگر گودر ته راشه
په گودر کیږی په اسانه دیدنونه
****

ته ماز دیگر گودر ته راشه
زه به منگی په لپو ورو ورو ډکو مه

****

جانانه ستا د زړه لپاره
زه په غرمه د گودر غاړی له درځمه

****

خاونده بیادی مازد یگر کړ
پهگودر جوړشو دمنگیو کتارونه

****

خلکه گودرگوري گډیږی
زه بې گودره گډیدمه لا هو شومه

****

داده گودر غاړه راواخله
لکه زخمی هیلۍ په ډبکې ناسته یمه

****

د اسری منگولې نری غاړه
گودر ته لاړه دچا ژوند خرابوینه

****

دا سرې منگولۍ نری غاړه
گودر ته لاړه برگ منگی ترخکې وړینه

****

داسري منګولی نری غاړه
لکه کو تره په مکیز ګودر ته ځینه
****
د جلا لا ګودره وران شی
په جنکودی سا لنډی ولګاو نه
****
ددی ګودر غاړی ته ګوره
نری لګی دی پیغلی زړونه ودیتوینه
****
دګودر خواکې ونې کیږده
چې شا لیلا منګی په سیوری ډکو ینه
****
دګودر زر اجازت راکړه
ما ته کو څه کې جنکی ولاړی دینه
****
دګودر غاړه به ښا یسته کړی
ورله روان شول د بلبلو کاروانونه
****
دګودر غاړه پری ښایسته ده
ځا نګه دی خدای شامدام روغه لر ینه
****

دگودر غاړه ورته نیسه
دجنلۍ خوی دمر غاوی دی رابه شینه
****
دگودر غاړه ورته نیسه
لیلا دجنو میره ده مخکې دربه شینه
****
دگودر غاړه ورته نیسم
زما جانان پردی لار تللی رابه شینه
****
دگودر غاړهیې ناغه کړه
زلمو په غاړهکړه دصبر تاویزونه
****
دگودر غاړه دي اغزي کړه
په سترگو ړوند شی بخملی پڼي لرمه
****
دگودر هر بو ټی داروده
چې لگیدلی پری د پیغلو پلونه
****
دگودر هر بوټی دارودی
جونی پری هره ورځلاسونه لگو ینه
****

دګودر هر بوټی تازه دی
هرمزد یګر پری جو نې سترګې لګو ینه
****
دګودر هر مازد یګری ښه وې
چې جونې ټولی ماز د یګر سیل له راځینه
****
دمازد یګر اوبوله مه ځه
په ګودر زانګی دکوډګرو تاویزونه
****
د مازد یګر ګودر ته راشه
ما په منګی کې پراټې راوړی د ینه
****
د مازد یګر ګودر له مه ځه
پیغلی ابو پر ځای و ینې دکو ینه
****
د مازد یګر ګودر له راشه
زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه
****
د ماز د یګر ګودره وران شی
په خندا درشم په ژړا درنه راځمه
****

د يدن دی سين کړه را لا هو کړه
زه په غاړه دګودر ولاړه يمه
****
زلفی يې بيبا پر مخ خوری کړی
د ماز د يګر ګودر له ځی ځان سنګارو ينه
****
سترګي دي ډکي تو مانچي دي
چې د ګودره را ختم ودی ويشتمه
****
سترګی هوسۍ صراحی غاړه
بيا دګودر په لاره مسته ياره له ځمه
****
شاه دګودره روانيږه
زما نر يږی د زړګی پا خه برجونه
****
شاه دګودره روانيږه
لکه د بڼ مر غۍ وړه شنه يې خالونه
****
شاه دګودر له لوری راغله
لکه پا چا ورته پيري ولاړی دينه
****

شال يې په سر اوړی په غاړه
ګودر ته لاړه عاشقان ر نځورو ينه
****
شو مازد يگر ځان يې سنبال کړو
خپلو همزلو سره کوز ګودر له ځينه
****
شو ماز د يگر ګودر له لاړه
لکه هو سۍ په لاره اخلی قد مو نه
****
شو ماز د يگر ګودر له لاړه
په اردلۍ کې سيهلۍ ورسره ځينه
****
که ته ر يښتيا پر ما مين يې
د ګودر غاړه اجاره واخله مينه
****
ګودر ته ځم را پسی را شه
يوه شيبه به دی په شه زړه وو ينمه
****
ګور له ځم را پسی راشه
منګي مې دوه دي نری ملا مې ما تو ينه
****

گودر له ځمه را پسی را شه
ما په منگي کې پراټې را وړی د ینه
****
گودر ته دواړه خو یندي راغلی
یوه یې ویشتل کا بله یې غشي ټو لو ینه
****
گودرته ځم راپسی راشه
زه به منگی په لپو ورو،ورو ډکومه
****
گودر ته ځم راپسی راشه
وخت مازد یگردی چې پری وکړو د یدنونه
****
گودر له غبرگې خو یندی راغلی
گو له ماری د خمارو ستر گو کو ینه
****
گودر له ځمه خو شحا لیږم
چې مې جانان کر لې لاره کې سره گلونه
****
گودر ته ځی په مخه راغلې
گیبی گیبی پرتو گ دی لاره نه راکو ینه
****

گودر کې سرى لمبى شوى پورته
د چا د زړه په دنيا اور ولگيد نه
****
گودر شو گرم مازد يگر دى
ليلا همزولو سره قينج مكيز كو ينه
****
گودر له ځم چې اوبه راوړم
په سرو منگلو به يې جانان له وركومه
****
گودر له ځم چې مانگى مات كړم
سپو ږمى زړه شوه اوس تياره كې ياره ځمه
****
گودرته ځى ناوخته كيږى
د خيال كاته كوى په اور يې ستى كړ مه
****
گودر له ځى او ښو ته گوري
پاچاهى لاركې د خيال مه ږده قد مونه
****
گودر په سر مې قبر جوړ كړى
چې مات منگى پيغلى زما په قبر وينه
****

گودرکې هره ورځ اختر وې
منگې په سر ورله راځي جونی سیلونه
****
گودر د غدونو څه کم نه دی
پکې پښېرې شنی پاخې کټه بازونه
****
گودر دی عمر له اباد وې
مازد یگرې پکې وی اخترونه
****
گودربادشا منگی وزیر دی
وزیر همیشه د خپل یار سلام کو ینه
****
گودره ټول درته لو گی شم
په سور سالو کې لیلا ستا خواله را ځینه
****
گودرکې هره ورځ اختر وې
رنگ رنگ پکې وی د خو بانو محلسونه
****
گودرته راغلی برابره
یا خو لگۍ راکړه یا منگی در ماتو مه
****

گودر دی عمر له ودان وي
په دی بهانه د جانان وکړم د يدنونه
****
گودره بخت دی غلبه دی
د پيغلو جنو سيل کوی حيران دی کړمه
****
ما په گودر د جنو ښخ کړی
گو ندې ملا له پر ما کيږدی قد مو نه
****
ما زد يگر تل لری خاونده
چې ماز د يگر په گودر وشی د يدنونه
****
مازديگر پيغلی ښی اغلی
منگې په ولو دگودر غاړی له ځينه
****
ما سره سم گودر له لاړ شه
منگې مې دوه دی نری ملا مې ما تو ينه
****
منگی به تخرگ گودر له ځمه
دغه يو ځای دی چې بری کيږی د يدنونه
****

منګي کې موری اوبه نه شتهخ
زه د اوبو لپاره کوز ګودر له ځمه
****

ولی به زه ور پسی نه مر م
اوربی په غاړه ما زد یګر ګودر له ځینه
****

وخت د ځواني مې نيمه خوا شو
يار بې وفا شو ارماني به ګودر له ځمه
****

هغه ساعت به کله راشی
چې د اشنا سره به بر ګودر له ځمه
****

هر مازد یګردی لوی اختر دی
ګودره ! ځکه دی صفت هر ځای کو مه
****

جنی د پلاره دی وير يږم
ګودر ته راشه کور ته نه درسره ځمه
****

چې ماز د یګر شی زړه مې ښه شی
په ګودر حوړ شی د منګيو کتارونه
****

چې مازدیګر شی عاشقان ژاړی
چته له خیاله منګی وړی په ګودرونه

****

چې یوړم یوړم اوبو یوړم
چې بې ګودره ګډ یدم اوبو به وړمه

د لنډیو په هکله د لیکوالو نظرونه

په پښتو کې لنډۍ څه ته وایي

استاد حبیب الله رفیع

د پښتو لنډیو ژوند ځلورنیمو زرو کلونو ته رسیږي

هارون حکیمي

لنډۍ، مصرۍ ، ټپې

په لنډیو کې خندونکې توکي

محمود نظري

لنډۍ د ګلونو په سمندر کې

محمد حامد حلیمي

د پښتو لنډیو په اړه یو څو خبرې

ولایت خان ځدراڼ

په پښتو کې لنډۍ څه ته وايي؟

د آلمان ږغ راډيو سره د استاد حبيب الله رفيع دمرکې متن

د لنډيې چينې د پښتو په غرونو او رغونو، کليو او بانډو، باغونو او بڼونو ټولو کې راوخوټکېدې او د دوی د ژوند ټول اړخونه يې په خپلو خوږو لفظونو کې انځور کړل.

په لويو غرو د خدای نظر وي
په سر يې واورې په لمن يې زېړ گلونه

سندرو او افسانو زموږ د لرغوني هيواد د ادبي او کلتوري ژوند خښته کېښوده او د ليك تر پيدايښت وړاندې يې زموږ د فکري يون کرښې وټاکلې او پښتو اولسي سندرو هم د همدې ويدي او اوستايي سندرو تر څنگ سترگې پرانيستې.

د پښتو اولسي ادب په ښيرازه گلبڼ کې د لنډۍ په نامه يو داسې گلبوټی هم رازرغون شو چې هره پاڼه يې بېل رنگ او د هرې څانگې خوځښت يې بېل آهنگ درلود.

لنډۍ په ټوله پښتونخوا کې خورې او هرې پښتنې او پښتون ته ورسېدې، هر چا چې وويلې د ټولو مال شوې او د ټولو د حال او چاپېريال څرگندويي او ښکارندويي يې وکړه.

لنډۍ د پښتني ټولنې ټول رازونه په خپله غېږه کې خوندي کړل او د پښتو د ژوند ښې او بدې، خوږې او ترخې ټولې پېښې او خاطرې يې په خپله لمن کې راونغښتلې، لنډيو هم د پښتنو د ودونو او ښاديو دوراګانو ملتيا وکړه او هم يې د دوی د جنازو او تابوتونو ويرونه وکړل.

د لنډيې چينې د پښتو په غرونو او رغونو، کليو او باندو، باغونو او بڼونو ټولو کې راوخوټکېدې او د دوی د ژوند ټول اړخونه يې په خپلو خوږو لفظونو کې انځور کړل.

لنډۍ سيلابي او څپه ييز جوړښت لري او لکه له نامه څخه يې چې ښکاري يو لنډ بيت دی چې دوه مسرۍ په کې دي، يوه لنډه)۹(سېلابي او بله اوږده ديارلس سيلابي، ددې ۲۲ سېلابونو په غېږه کې د لوی نه لوی مطلب په ډېر اعجاز او ايجاز خوندي کېږي او ادبي کېږي.

د ژوند هره موضوع د لنډۍ موضوع ده او د پښتني ژوند هره برخه د لنډۍ دګلونو خوشبويه عطر جوړولای شي. د مينې نغمې او د حالاتو تغمې دواړه د لنډۍ په پستو اننګو کې ښکاري او دا کمال په کې شته چې په بشپړفصاحت او بلاغت يې ادا کړي.

د نمونې په توګه پښتونولي يو قانون دی، په دې قانون کې که دښمن هم د چا په کور کې پناه واخلي، مضمون دی، د همدې اصل له مخې مين بېلتون ته هرکلی کوي او داد ورکوي:

بېلتونه راشه ستړی مه شې
زړه مې پښتون دی مېلمه نه خپه کوينه

ګودر د پښتني ټولنې يوه ټولنيزه مؤسسه ده، په هرکلي او تپه کې يو ګودر موجود وي، د کلي پېغلې نجونې ګودر ته راځي، اوبه هم ځنې وړي، مرکې او مجلسونه هم سره کوي او کله ، کله د دوو مينو

دیدن هم په ګودر یا د ګودر په لاره کې کېږي، نجونې ګودر ته په ښو او نظرراښکونکو جامو کې ځي او د سرو سالوګانو سیالۍ کېږي، یوه لنډۍ دا منظر داسې انځوروي:

په ګودر سور سالو ښکاره شو
ماوېل په تورو اوبو اور ولګېدنه

مینه او وفا د پښتني دنیا یو زرین او متین اصل دی چې ژمنه یې وکړه بیا ماتېدی نه شي او چې قول یې وکړ بیا بدلېدی نه شي، د همدې اصل له مخې مین مینې ته د مینې په دنیا کې د وفا ډاډ په دې الفاظو ورکوي:

د زلفو تار نښاني راکړه
که په قیامت یې رانه غواړې دربې کړمه

غربت او بېوزلي د پښتني ټولنې یوه سپوره برخه ده خو د کورنۍ مینه او صمیمیت، لورېینه او یو پر بل پېرزوینه هم یو زرین اصل دی، یوه پښتنه مېرمن له خپل مېړه سره د مینې او لورېینې ژوند لري یوه ورځ داسې راځي چې په کور کې د خوړو څه نشته، ځښتن مجبورېږي ورۍ له کوره راځي چې په کور کې د خوړو څه نشته، ځښتن مجبورېږي ورۍ له کوره وزي او په خوارۍ مزدورۍ پسې ځي، کله چې مېرمن د خوړلو څه مومي او د سترخوان ته کښېني نو ورۍ تلۍ ځښتن یې وریادېږي، مړۍ یې په ستوني کې نښلي او د صمیمیت او لورېینې داسې ازموینه ترسره کوي:

اشنا مې ورۍ رانه تللی
چې دسترخوان لره ورځم ژړا راځینه

په پښتني ټولنه کې د مینې کولو لارې ډېرې اغزنې دي او ډېرې له ستونزو ډکې، که د غلا مینه رسوا شي نو بیا د مرګ استازی رارسېږي او د مینې انتقام اخلي، مین په همداسې اغزنو حالاتو کې مینې ته زړه ښه کوي او له مړینې وېره نه کوي خو له مینې نه هم د ثبات او وفا دارۍ غوښتنه کوي:

سبا مې ستا په تومت وژني
ځای د راستۍ دی چې منکر نه شې مینه

یا هم

سبا مې ستا په تومت وژني
غولی جارو کړه چې په شرق مې وینې ځینه

پښتني دنیا د ښو او غوره اصولو ترڅنګ ځینې ناوړې او نارواوې هم لري له دې څخه یو هم د مېړونو له خوا د مېرمنو وهل هم دي، مېرمن مقابله نه شي کولی، خو لنډۍ نه دیوه ملیح او مظلومانه احتجاج په توګه کار اخلي او خپل څښتن د لنډۍ په خوږه ژبه خپلې ناروا ته داسې متوجه کوي:

برخان د ګلو لښته ناخلې
پر ما دې تېر کړل د کوتکو ګوزارونه

په پښتني ټولنه کې ودونه د اولادونو د پیداکېدلو او د وګړو د ډېرېدلو لپاره کېږي او هره مېرمن له ودوزن سره سم هیله لري چې ماشوم ولري او په کور کې یې زانګو وزنګوي، یوه مېرمن چې ډېر وخت د اولاد په انتظار ده خو په کور کې یې د ماشوم د ژړاغږ نه راپورته کېږي نو خپل خاوند ته د لنډۍ په خوږه او پسته ژبه په طنزیه لهجه داسې وایي:

جانانه ستا مزګۍ نشته
زما همځولې زانګو ګاني زنګوینه

لنډۍ یو سرتېرلی زنځیر دی او یوه موضوع په کې بشپړېږي خو کله کله د سوال او ځواب په بڼه یوه لنډۍ له بلې سره نښلي او د یوه خواږه ډیالوګ په توګه دوام کوي:

ننۍ ناسته په همداسې یوه خواږه سوال او ځواب سرته رسوو چې د مینې رازونیاز په کې شوی او د ټولنې بندیزونو ته په کې ټکان ورکړل شوی دی:

په سپینه خوله مې دې پرار وکړ
زه به بخیلې مور ته څه ځواب کوومه
مور ته دې داسې ځواب وایه
زه له منګې سره ګودر ته ولوېدمه

مینه ځواب منطقي نه ګڼي :

مور به مې داسې راته وایي
منګی دې روغ په خوله دې راوړل پرهارونه

مین منطقي ځواب جوړوي او وایي :

بیا د مورکۍ ځواب دې دا دی
منګی په ختېه زه په ګټه ولوېدمه

ځواب چې منطقي کېږي دا ورته وایي:

چې د مورکۍ ځواب دې جوړ کړ
پر دې ملاله خوله مې کښېکاږه غاښونه

د پښتو لنډیو ژوند څلورنیمو زرو کلونو ته رسیږي

هارون حکیمي

پښتو هغه منظوم شعر دی چې تر اوسه یې په بله ژبه کې سارې نه دی لیدل شوی، پښتو لنډۍ یو ځانګړی جوړښت لري، چې لومړی بیت یې ۹ سېلابه او دویم ۱۳یې سېلابه دی، چې په ټولیز ډول ۲۲ سېلابه کېږي. د دې لپاره چې د پښتو لنډیو په اړه مو د مالوماتو کچه لوړه شي، نو په دې اړه مو له ښاغلي استاد حبیب الله رفیع سره مرکه کړې چې تاسې درنو لوستونکو ته یې د لوستلو لپاره وړاندې کوو.

حکیمي: که لومړی د لنډیو د نامه په اړه راته وواياست، په ځينو سيمو کې ورته لنډۍ وايي په ځينو کې مصرۍ او په ځينو سيمو کې ټپې وايي.

استاد: دا چې لنډۍ د یو لوی ملت، ګډه پانګه ده او دا ډېره ستره، قېمتي او ارزښتناکه پانګه ده، ما چې تر اوسه مطالعه کړې د نړۍ په ولسي ادب کې مې د لنډۍ جوړه نه ده پیداکړې. له همدې امله پښتنو ته ګرانې دي او داسې پښتانه به ډېر لږ پیداشي چې یا یې نه وي زده او یایې جوړې نه کړي، له همدې امله په هر ځای کې پرې له شرایطو سره سم نومونه اېښودل شوي دي، البته دا د ولس نومونه دي، ځینو خلکو تعبیرونه ترې کړي لکه یو تعبیر یې دا دی چې لنډۍ یو لنډ شعري ټولګی دی، یعنې نهه سېلابه یې لومړۍ مصرۍ ده او دیارلس سېلابه یې دویمه مصرۍ ده او دا ټول دوه ویشت سېلابه کېږي، له همدې امله ورته لنډۍ وایي. بل تعبیر یې دا کړی چې لنډۍ د مار یو ډول دی او هغه ډېر زهرجن مار دی یعنې ډېر اغېزمن دی او د چیچ زهر یې ډېر زر اغېز کوي. دوی د لنډۍ دا مطلب او هغه ښکلي الفاظ دوی ډېر اغېزمن بولي دومره موثر او اغېزمن یې بولي لکه لنډۍ چې په

وجود ژر اغېز کوي، دا هم په احساساتو داسې اثر کوي او احساسات راپاروي، ويښوي او څپاند کوي يې، له همدې امله ورته لنډۍ وايي. او بل په لره پښتونخوا کې ورته ټپه وايي، د ټپې هم ډېر تعبيرونه شوي، دا چې له ټپ سره تړاو لري يعنې داسې اغېز لري چې په سړي کې ټپ جوړوي، زخم جوړوي دا معنا هم لري. مصرۍ هم ورته وايي ځکه دا دوه مصرۍ دي او سره راټولې شوې دا يې يوه معنا ده او بل مصرۍ يوه توره ده چې هغه په مصر کې جوړېده او په پښتنو کې ډېره مشهوره ده، ... په ما دې کړي د مصرۍ تورې واورونه... دا هم د اغېز له امله ورته د مصرۍ نوم اخيستل کېږي چې دا هم ډېر اغېز لري. په دې سربېره ځينې نور ولسي نومونه هم لري د بېلګې په توګه، غريبۍ، غريبۍ په هغه وخت کې چې يو څوک مسافر شي، يا کوم غم پرې راشي، له ځانه سره ناست وي او غمجن او لنډۍ وايي، دې ته غريبۍ وايي، غړنګې هم ورته وايي، ډېر نومونه يې نور هم شته چې ما اورېدلي دي. په هر حال دا ټول نومونه د لنډۍ له اغېز او تاثير څخه اخيستل شوي. په ټولو کې دا نغښتي چې لنډۍ يو ډېر اغېزمن شعر دی او په احساساتو او عواطفو ډېر ژور اغېز لري. د شکل له نظره هم په ډېرو ښکلو الفاظو جوړ شوی، او د موضوع له نظره يوه ژوندۍ موضوع په دې دوه مصرو کې ځای کېږي او لکه يو سر تړلی ځنځير دی چې موضوع بل ځای ته نه ترې ځي، په دوه مصروکې يو ښکلی مضمون ځايېږي او انسان ته يو ښکلی مفهوم لېږدوي. له همدې امله د لنډۍ اغېز هم د شکل او الفاظو له نظره او هم د معنا له نظره ډېر زيات دی ډېر اغېزمن دی، له همدې امله لنډۍ ته دوی زيات ارزښت ورکوي.

حکيمي: استاده! سړی دعوه کولای شي چې د تراژيدۍ ډک يو ډول ژانر دی، ځکه چې له دريو نومونو څخه مصرۍ، چې له مصرۍ تورې اخيستل شوې، تاته به خاورې خولګۍ درکم، پر ډال دې نشته د مصرۍ تورې واورونه، يا لنډۍ چې له ماره اخيستل شوې يا هم ټپه چې دا هم له ټپ څخه اخيستل شوی دی، سړی دعوه کولای شي چې لنډۍ يوازې يو تراژيدي ډول شعر دی.

استاد: تاسې پوهېږئ چې تراژیدي یوازې دغه حالت ته نه وایي، کله کله سړی ډېر خوشاله شي وژاړي، یعنې له دې څخه د لنډۍ اغېزمنتوب مطرح دی، ډېرې لنډۍ دي چې هغه تراژیدي نه دي خو ډېر اغېزمن او ښکلی تصویر لري:

په ګودر سور سالو ښکاره شو

ماوېل په تورو اوبو اور ولګېدنه

څومره لوی اغېزم پکې پروت دی.

بېلتونه راشه سترې مشې

زړه مې پښتون دی مېلمه نه خپه کوینه

د پښتونولی ټوله فلسفه په دې یوه لنډۍ کې راځای شوې ده.

ځان یې زړو جامو کې جوړ کړ

لکه په وران کلي کې باغ د ګلو وینه

دا د غربت یو لوی تصویر دی، د پښتنو د غربت خو په عین حال کې د ښکلي ذوق ښې ثلیقې، یعنې غریب هم کولای شي چې د ژوند په مسایلو کې هم له ذوقه کار واخلي، نو په دې اساس لنډۍ یوازې تراژیدي نه دي، بلکې زما نظر دا دی چې په لنډۍ کې د پښتنې ټولنې هر هغه څه چې دوی ورسره سروکار لري شته او پکې نغښتل شوي دي، یعنې دوی د پښتنو ټولو پوښتنو ته ځواب وايي، لنډۍ د پښتنو ټولې غوښتنې منعکسوي، او په لنډیو کې د ژوند ټول حالات را نغښتل شوي دي.

حکیمي: تاسې یو وخت ویل چې په لنډیو کې ډراماټیکې لنډۍ هم شته، چې په لنډیو کې خبرې اترې شوې، د یوې ډرامې بېلګه مو ورکوله، اوس مو په ذهن کې داسې کوم څه شته؟

استاد: هو بالکل ولې نه، ډېرې دي.

په سپینه خوله مې د پرار وکړ

زه به بخیلې مور ته څه ځواب کومه

مور ته دې داسې ځواب ووایه

زه له منګي سره ګودر ته ولوېدمه

که مور دا وایي چې دا بې منطقه خبره ده، نو:

مور به مې داسې راته وایي

منګی دې روغ، په خوله دې راوړل پرهارونه

دی بیا وایي

د مورکۍ ځواب دې ده داسې

منګی په خټه زه په زغه ولګېدمه

او بیا چې ځواب منطقي هم وي ورته وایي چې،

د مورکۍ ځواب خودې اوس جوړ کړ

په دې ملاله خوله مې کېکاره غاښونه

دا ډول دي لکه:

زړه مې له سترګو ګيله من شو

چې ديدن ته کړې، عبث غم زه تېرومه

سترګو له واره ځواب ورکړ

چې مين ته يې اوښکې بيا زه تويومه

دا ډول ډراماټيکې لنډۍ ډېرې زياتې دي، د ژوند ښکلې ښکلې صحنې چې په ژوند کې پېښېږي، هغه په هر ډول په لنډيو کې ځای شوې دي، د بېلګې په توګه ما مخکې وويل چې لنډۍ سرتړلې ځنځير دی، ليکن په پوښتنه او ځواب کې بيا سوال په يوه لنډۍ کې او ځواب په بله لنډۍ کې، بيرته يې هره يوه ځانګړې سرتړلې ځنځير دی.

حکيمي: د کاکړيو غاړو سره که چېرې سړی لنډۍ پرتله کړي، کوم ډول به يې لوستونکي ته آسانه وي، کاکړۍ غاړې او که لنډۍ؟ د تصوير او موضوع له پلوه کوم ژانر پکې ځواکمن ښکاري؟

استاد: لنډۍ د ټولو پښتنو په ټوله پښتونخوا کې خپور ادبي ټولګی دی، نو داسې پښتون او پښتنه به پيدا نکړې چې يا يې لنډۍ ويلې نه وي او يا يې لنډۍ زده نه وي، نو په همدې اساس د کاکړيو يا د غاړو ساحه وړه ده، هغه په ټوله پښتونخوا کې خپرې نه دي، بل د کاکړۍ جوړښت ځانګړی دی، دا چې ته وايې چې لنډۍ دوه ويشت سېلابه ده او هغه يا څوارلس سېلابه دي يا شپاړس سېلابه دي هغه معمولا څوارلس او شپاړس سېلابه دي، مصرۍ يې يا اوه سېلابه دي يا اته اته، هغه بېله موضوع ده په آسانۍ کې رول نلري، هغه خپله هماغه يو ټولګی دی، خپل مطالب او خپلې غوښتنې

لري، هغه هم تقريبا د لنډيو په لار روان يو ټولګی دی، د ژوند ټول مسايل پکې رانغښتل شوي، حماسي لنډۍ پکې شته، ټولنيزې لنډۍ پکې شته، حتی تر کومه چې مامطالعه پکې کړې، په ځينو ځايونو کې له لنډۍ نه هم حساسې دي، په هغو کې د ژوند مسايل ډېر ژر منعکس کېږي، په لنډۍ کې مسايل ډېر ورو ورو منعکس کېږي لکه:

د ښو ټوپکو استاکاره

د ښو ځوانانو مرګ به ستا له لاسه وينه

دا د ټوپک د وخت لنډۍ ده لېکن اوس د توپ او مزايل لنډۍ ډېرې کمې پيدا کېږي، خو غاړې چې دي هغه بيا رواني دي د ژوند نوې پېښې ټولې پکې نغاړل کېږي لکه:

راځه چې دواړه توکل کړو، زما چارګل په سګرېټ ورکړو

دی وايي:

زما دې خاورې شي ځواني، چې ستا چارګل په سګرېټ ځي.

نو په دې کې د سګرېټ، اورګاډی او نوي مسايل هم رانغاړل شوي دي، نوي مسايل چې راځي ډېر ژر په غاړو کې ځای شوي دي، په لنډيو کې لږ په ځنډ هغه راځي تر کومه چې ما مطالعه کړې، ليکن په هر صورت، د لنډيو کړی لويه ده، او د کاکړيو وړه ده، نو په همدې اساس يې هېڅکله له لنډيو سره په پرتله کې نشو اېښودلی.

حکيمي: تاسې د نوو خبرو يادونه وکړه چې په کاکړيو کې ځای شوې او په لنډيو کې تر اوسه نه دي ځای شوې، په لنډيو کې هم داسې بېلګې اوس شته، لکه يوه طنزيه لنډۍ وايي:

قبر مې سورى کړه حال مې ګوره

چې مبايل مې اوس آنتن نه ورکوينه

يا بله يوه وايي:

چې دې ياري په مسېجو شوه

له داسې مينې دې خپل ځان ډېليټومه

د دغه ډول کلمو يا هم د نورو کلمو راوړل په لنډيو کې څرنګه کار دى؟

استاد: لنډۍ د ولس مال دى، دا چې ځينې کسان لنډۍ جوړوي، هغه بېله خبر ده، ډېر کسان په دې کلونو کې د لنډيو په څنګ کې يې خپله لنډۍ جوړې کړې او مجموعې يې جوړې کړې. لېکن هغه لنډۍ شوې نه دي، هغه وخت لنډۍ کېږي چې د ولس سايکل يا دوره ووهي له هغې وروسته ولسي ادب کېږي او ولسي لنډۍ ترې جوړېږي، لکه په لنډيو کې زياتې لنډۍ شته چې د طالبانو، يا د عالمانو لنډۍ دي:

کتاب تمام طالب روان شو

تر حجره ګرده تاوېدم په لمبو سومه

يا نور ژور ژور منطقي مسايل دي چې په لنډيو کې رانغښتل شوي دي، ليکن هغه عامې شوې نه دي، لا د ولس نه دي شوې او د ولس ادب ته نه دي ننوتې. ولسي لنډۍ هغه لنډۍ دي چې شاعر يې په ولس کې ووايي او شاعر يې په ولس کې ورک شي، لنډۍ په ولس کې خوره شي او بېرته يې موږ د ولس له خولې راواخلو.

کله کله داسې کېږي چې یوه لنډۍ یو ځاي یو ډول ویل کېږي خو بل ځای په بل ډول، لکه:

یار مې د خوست زه د تیرا یم

خدایه خوست وران کړې چې جوړه تیرا ته ځونه

خو دا لنډۍ بل ځای داسې ویل کېږي چې:

یار مې د کوټ زه د تیرا یم

خدایه کوټ وران کړې چې جوړه تیرا ته ځونه

د دې بدلون لامل ستاسې په نظر په څه کې دی؟

استاد: دا د ژوند د کولو لپاره، هر شی هڅه کوي ژوند وکړي، د هر څه مبارزه روانه ده، لنډۍ شفاهي شی دی، له یوې خولې بلې خولې ته ځي، له یوې سیمې بلې سیمې ته ځي، په دې لېږد کې داسې بدلونونه پیدا کوي چې غواړي پکې د خپل پایښت لپاره له هغو څخه کار واخلي لکه دا لنډۍ چې یار مې د کوټ زه د تیرا یم دا لنډۍ که خوست ته ځي، دا لنډۍ که د کوټ او د تیرا وي پنځه ورځې وروسته یادېږي ځکه که له خپلې سیمې سره مینه لري، نو په همدې اساس دا منطقوي نومونه بدلېږي، سیمه ییز اتلان پکې بدلېږي، په یوه لنډۍ کې په یو ځای کې یو کس اتل وي خو هغه لنډۍ چې بل ځای ته ځي بل اتل مومي، د هغه ځای مشهور اتل ورسره اچول کېږي چې دا لنډۍ ژوند ورسره وکړي. حتی لنډۍ یو بل کمال هم لري، لغتونه بدلوي، د لغتونو په بدلېدلو سره ژوند کوي اوس دا لنډۍ د زرګونو کلونو لنډۍ ده:

سپوږمیه سر وهه راخېژه

یار مې د ګلو لو کوي ګوتې رېبینه

دا (جون زانولسونیو) یو پښتو پوه څېړونکی دی هغه وایي چې دا د هغه وخت لنډۍ ده چې آریایان به د شپې لخوا د سوما د بوټي د لو کولو لپاره غره ته تلل او بیا به انتظار وو ترڅو د څوارلسمې سپوږمۍ راوخېژي او دوی د سوما بوټي لو کړي، ځکه که دا په لمر کې لو شوي وای شیره یې خرابېدله، نو دوی به د سپوږمۍ د شپې انتظار ویست او ټول به راټول وو بیا به یې د دې بوټي لو کاوه او له هغه به یې شیره ایستله او له هغه به یې مشروب جوړول چې دوی ته ډېر مقدس وو او له هغه به یې استفاده کوله. دا لنډۍ یا له څوارلسم وړاندې ویل شوې، یا په داسې ځای کې ویل شوې چې غرونه لوړ دي او سپوږمۍ ژر نه راخېژي یا هر څه چې دي د مینې لخوا دا لنډۍ ورته ویل شوې ده چې

سپوږمیه سر وهه راخېژه

یار مې د ګلو لو کوي ګوتې رېبینه

نو په دې لنډۍ کې چې کوم لغتونه دي دا په ژبه کې عادي دي، فکر کېږي چې دا لغتونه یې هم د وخت په تېرېدو بدل شوي ځکه که هغه زاړه لغتونه وای نو په هغه څوک نه پوهېدل نو هغه یې همداسې پرې ایښي دي.

یادا چې:

مازدیګری دی ښېرې مه کړه

ته به د ناز ښېرې کوي رېښتیا به شینه

دا د لمر پالنې د وخت لنډۍ ده، کله به چې لمر لوېده نو په دې وخت کې به لمر پالونکو عبادت کاوه دوی باور درلود چې په دې وخت کې هره دعا قبلېږي، نو په همدې اساس ګوري چې مینه)معشوقه(ښېرې کوي او هلته مازیګر دی نو وایي چې:

مازدیګرۍ دې ښېرې مه کړه

ته به د ناز ښېرې کوې ریښتیا به شینه

دا د هغه وختونو لنډۍ دی خو کلیمې یې نوې دي او ټولې بدلې شوې یوازې فکر یې را لېږدولی دی، ما وویل، چې هغه یو کس جوړوي، لیکن د کس په نامه ځکه نه وي چې هغه ټولنې ته ځي، ټولنه یې لکه شعر هسې نقد کوي، ټولنه پرې نقد کوي، ډېر شیان ترې توږي، او خلک پکې ښکلي ښکلي لغتونه اچوي او خراب ترې باسي، نومونه پکې بدلېږي، ځایونه پکې بدلېږي په ټوله پښتونخوا ګرځي او ژوند کوي او ټول پښتانه ورسره بلدېږي.

حکیمي: تاسې د څو لرغونو لنډیو یادونه وکړه د تاریخ له نظره څېړونکو دا خبره تر کومه ځایه رسولې چې لنډۍ له کوم مهال راهیسې ویل کېږي.

استاد: د لنډیو لرغونتوب د آریایي سندرو له لرغونتوب سره سم دی، علامه کهزاد دې خدای وبښي هغو د افغانستان په تاریخ کې یو عجیب ابتکاري کار کړی هغه وایي چې په نړۍ کې د هېوادونو ژوند دوه برخې لري، یوه تر تاریخ وړاندې دوره ده او یوه هم تاریخي دوره ده، لیکن د افغانستان ژوند درې دورې لري، یوه تر تاریخ وړاندې دوره ده، یوه د سرودونو او داستانونو دوره ده او یوه هم تاریخي دوره ده، د سرودونو او سندرو دوره داسې مهال ده چې خط لا ندې رامنځته شوی، لېکن د ولس شعور د شعر په ژبه رامنځته شوي چې هغه لومړی ویدي سندرې دي، ویدي ورکې سندرې دي د آریانا ویجه په خاوره کې کابو څلورنیم پنځه زره کاله پخوا ویل شوې دي، بل د ریګوېدا ده چې دا

هغه مهال دی، چې کله له بلخ څخه لېږدېدنې پيل شوې او آريايان له هندوکش څخه را واوښتل او پښتانه په موجوده پښتونخوا کې مېشت شول، يوه برخه آريايان پاس ته ولاړل يوه بله برخه هند ته لاړل په دې وخت کې د ريګويدا سرودونه ويل شوي چې پکې د پښتني سيمو د قبيلو، سيمو، سيندونو او ځايونو نومونه راغلي، په همدې دوره کې د پښتو ژبې کليمې هم ليدل کېږي او دا هغه وخت دی چې پښتو ژبې هم تشکل کړی، او دغه ادبيات پښتو ژبې ته له آريايي ژبو څخه له ويدا او اوستا څخه رالېږدېدلي دي، په دې اساس د پښتو لومړنۍ سندرې د ماشومانو او ميندو سندرې ورپسې لنډۍ دي، دا له همغو آريايي سندرو څخه ډايرکټ يا نېغ په نېغه رالېږدېدلي دي، ځکه موږ د ماشومانو او ميندو په سندرو کې داسې مصرې لرو چې هغه سګنالونه دي او معنا نلري، چې دا ترې ښکاري دا د هغه وخت د ژبې لغتونه دي چې مستقيما راغلي او په پښتو کې پاتې دي:

اکو بکو سرسيندکو... هېڅ معنا نلري، يا هم اللؤ لؤ...

بل د ويدي سرودونو يوه برخه داسې هم شته چې هغه دوه ويشت سېلابه دي، شمېر يې نه او ديارلس نه دی خو ټولګه يې دوه ويشت سېلابه ده، بل غاړې دي چې د هغو زيات وزنونه په اوستا کې شته، اوستايي سندرې دي چې د هغو زياتره په اوو او اتو سېلابو کې ويل شوې دي، د ماشومانو او نورې ورته سندرې شته چې وروستني وزنونه يې په هغو ژبو کې هم لېدل کېږي. نو په همدې اساس د پښتو د ولسي ادب ژوند د پښتو له پيدايښت سره سم دی کله چې پښتو د آريايي ژبو په کورنۍ کې سترګې غړولې ورسره سم پښتو ولسي ادب هم سترګې غړولې او ځينې شيان يې تيار له هغه ځايه را اخيستي او په خپله ژبه کې يې حل کړي دي، او ساتلي يې دي چې تر ننه پورې رارسېدلې دي، نو د لنډيو ژوند ډېرو لومړيو کلونو يعنې خلورو خلورنيمو زرو کلونو ته رسولای شو.

حکيمي: کله مو د لنډيو په تاثر کې کوم شعر ليکلی دی او يا له لنډيو سره کومه خاطره لرئ لکه الفت صاحب چې په خپلو خاطرو کې يوه خاطره ليکلې،

تا چې پرمخ څپېړه راکړه

د اوښکو ډکې سترګې چا ته واړومه

استاد: زه د ولسي سندرو او لنډیو په غېږ کې لوی شوی یم زه تر لس کلنۍ او دولس کلنۍ پورې په کلي کې وم زه بالکل د فلکوري او ولسي ادب په غېږ کې را لوی شوی یم ما په هغو محفلونو کې چې ښځو به پکې راز راز سندرې ویلې یا به اتڼونه وو، زموږ کلی درې برخې دی، په منځ کې یو ځای شګه ده، په دې شګه کې به د شپې اتڼ وو دلته به یې په منځ کې اور بل شوی وو او شاوخوا به یې اتڼونه کول، ډولونه به وهل کېدل، د دغو خلکو څېرې به د لوړو لوړو کلاګانو باندې لویې لویې ښکارېدې زه به هم ورته په بام ناست وم او د دې خلکو هغه لویې لویې څېرې به مې لیدلې چې تر اوسه یې زما هغه تصویر په ذهن کې پاتې دی، نو ما په کلي کې ژوند کړی، له لنډیو سره مې ژوند کړی او د لومړي ځل لپاره چې ما د شعر په نامه کاغذونه تورول، ما لنډۍ، غاړې او نورې ولسي سندرې هم لیکلې، یوه لنډۍ چې هغه وخت ما لیکلې وه او بیا یې د ځینو خلکو له خولې اورم.

بېلتون ټوپک شو را ته ډک شو

ناڅاپه ټک شو په زړګي یې وویشتمه

دا لنډۍ کابو پنځوس کاله وړاندې ما لیکلې وه او اوس یې د ځینو ځینو له خولو اورم، نو زه ویلې شم چې زه د لنډیو په غېږه کې رالوی شوی یم او له لنډیو څخه ډېر خوند اخلم زه فکر کوم چې لنډۍ ډېر موجز او موجز ادبي ټولګی دی، زه یې هېڅ ټولګی ساری نه وینم، زه یې د نړۍ په پرمختللي ادب کې هم ساری نه وینم، نه دا چې زه پښتون یم او پښتو لنډۍ مې اورېدلې، دا خبره د پښتو لنډیو د هغو اعجاز له امله کوم چې په درویشتو سېلابونو کې یې سمندر را نغاړلي دي هغه په کوزه کې سمندر کیسه ده، ځوانانو ته زما توصیه داده چې د لنډیو په ټولولو کې په ډېره امانتدارۍ هڅه وکړي،

راټولې يې کړي او ويې ليکي څکه يو شمېر د لنډيو ټولګې چې خپرې شوې دي يو څه مصنوعي لنډۍ پکې ټولې شوې، خو بيا هم د اصلي او مصنوعي لنډيو تر منځ توپير شته، داد ځوانو فولکلوريستانو دنده ده چې دې ته پوره پام وکړي په لنډۍ هر اړخيزې څېړنې وکړي، لنډۍ د هره اړخه، د جوړښت، موضوع او صراحت له اړخه ورته کار وکړي، پښتو ټولنه دوديزه ده خو لنډۍ هغه هرڅه په ډېر صراحت بيانولاى شي:

سبامې ستا په تومت وژني

ځاى دي راستۍ دى چې منکر نشې مينه

سبا مې ستا په تومت وژني

غولى جارو کړه چې په شړک مې وينې ځينه

ډېر داسې مسايل دي چې ډېر په جرئت سره هر څوک، معشوقه او هر څوک خپلې خبرې بيانولاى شي، دغه راز نور مسايل هم بې له وېرې او محدوديت پرته مطرح کېدلاى شي.

په لنډیو کې طنزي او خندونکي توکي

محمود نظري

لنډۍ هغه ولسي شعرونه دي چې شاعر یې مالوم نه دی او د پښتني ژوند ډیري خواوي په کې په واقعي او طبیعي بڼه انځور شوي دي

لنډه د مفرد مؤنث کلمه ده ، لنډۍ د لنډه بڼه ده ، د لنډۍ لومړنۍ برخه لنډه او دویمه برخه یې اوږده ده ، له دې کبله ورته لنډۍ وایي.

ته د گودر غاړې ته راشه
ما په منگې کې پراټې راوړې دینه

لنډۍ هغه موزون ، غیر متعارف ، مستزاد ، حکمي مقفی ، غیر مصرع بیت دی چې لومړۍ برخه یې نهه (۹)څپې او دویمه برخه یې دیارلس ((۱۳)) څپې وې

په گودر څه ټکه لویدلې
چې کشره خور یې بدرگه ورسره ځینه

پښتنو په غرو او رغو کې ، په کلیو او ښارو کې ، په شنو درو او لویو دښتو کې ، د ابشار خنگ او د کږدۍ اړخ ته د چوپان په شپیلۍ او د بنوال په درو کې په یو شان خوند اخیستل کیږی . زاړه یې د ځوانی د خاطراتو په یاد وایې ، زلمیان او پیغلې یې د خپل زلمیتوب شور او مستي پکښې لټوی ، مینانو ته د راز او نیاز رویباری کوی ، توریالی ورسره د تورو په میدان کې گډیږي او مسافر یې په مسافري

کې د خپل وطن تنده پرې ماتوي . د اشعرو نه چې څومره ساده، سلیس او روان دی هغومره د پردیو ژبو له اغیزې څخه پاک او سپیڅلې دی.

ګودرته راغلی برابره
یا خو لګۍ راکړه یا منګۍ در ماتو مه

لنډۍ ځانګړي ښکلا لري او د هر پښتون تنده پرې ماتېږي او په ژوند کې مینه ، ښکلا ، مېړانه، ننګ په ښکاره توګه بیانوي.

چم ته انګرېز راغی عالمه
دپښتنوپه ملک جال وغوړاونه

د لنډیو یوه ځانګړتیا دا ده چې زیاتره یې د ښځو او پیغلو له خوا چې د ټولنې محرومه برخه ده ویل شوې دی نو یوه لویه برخه یې د ټولنې کرغېړنو دودونو ته ګوته نیول شوی او هغه یې په طنزي توګه ویلي او غندلي دي.

د شین کیدو امید مې نشته
اشنا په دښته د ملتان کرلې یمه

پټې دې ګرو کړه ما واده کړه
که مې تر کاله زوی رانه ووړ ګرمه یمه

اود لنډیو یوه بله برخه چې د ځوانانو لخوا ویل شوی ډیر یې د ناوړه دودونو لکه د لوړ ولور د انجلی خوا راضی کول او د ژوند نورو ناخوالو نه ګیله ده

که مور او پلار دی خدای رضا کړل

د ماما گانو به دي زنې ونیسمه

ځان خوبه ستادپلارنوکرکړم
په نوکرۍ کې به دې تش دیدن کومه

لنډۍ یا ټپې هم لکه نور ټولنیز ادبیات د ټولنیزو ستونزو او فسادوتو یادونه او غندنه کوی او په ملنډو هغه یادوی

منگې يې ټول په ډنډ غو په کړل
د شیطا نی منگی په لپو ډکو ینه

طنز چې دټولنې او اخلاقي خواریو ،عیبونو او فسادونو برملا کولو ته وایي چې په رمز ، کنایه اوناز ویل یا لیکل کیږي

یا په بله وینا:

ویلای شو طنزد زورکونکو او زورواکانو باندی نیوکې دي چې هغوی په مسخرو له پېښو خبروي. لکه دا لاندی لنډۍ.

ځوانانوننگ راباندې وکړئ
پلارمې ظالم دی ماښامارلره لیږینه

ځوانانوننگ راباندې وکړئ
په سورسالوکې مې بلالره لیږینه

ښه طنز دیوې ټولنې دوګړو هنري تنده ښه خړوبولای شي او په رساتوګه یې دټولنې له سیاسي، مذهبي، کلتوري، اواقتصادي حالاتو څخه خبروي. لکه دا لنډۍ

پردنیاتول دسړونشته
تول دپیسودی مسلیان خانانوینه

ځوانانوزوریه بزګری کړئ
سپینې پایځې دزروڅلي ورانوینه

ځواني دزرو روپواس دی
دبیلتانه پیټې چې وړي سوده به شینه

طنزپر ژوند عارفانه خندا ژړا ده . د ژوند د تضادو او نا ناخوالو لڅونه ده، چې ټولنیزي موخې لري لکه دا لنډۍ:

پرمادې زر شیندلي نه دي
چې دخراغ په رڼا غواړې دیدنونه

طنز د پوه خلکو لپاره ویل کیږی یانی په خوشالۍ او ملنډو سره د هغه چا په رمز پوهول دی چې په رمزپوهیږی

څوک چې په سروشونډوعادي شي
قندوشکرې تویوي چې ترخه دینه

یوازې پوه او هوښیار خلک له طنز نه خوند اخیستلای او پر پوهیدلای شي او ناپوه یې یوازې خندنی اړخ ګوري خو د ټولنې ټول خلک پوهان نه دي.

په بسم الله کټ ته ورخېژه
دنجلۍ کټ دجنغوزي دئ مات به شينه

طنز د هجو يو ډول دي خو د هجو توندي اوتيزي نه لري.
يانی هجو مخامخ د چا عيونه ورته وايي يا مخامخ له چا نه بې پردې پلپوت کوي او هغه چا ته ويل کيږی چې په رمز نه پوهيږی.

پرځان دګلولښته نه اخلې
پرمادې تېرکړل دکوتکوګوزارونه

جانانه دادې څه عادت دی
چې پټه پټه ياري کړې خورې قسمونه

پرېږده چې لوی ښامار مې وخوري
په پاړوګر اشنامې ډېره نازېدمه

هجو ويونکی د خلکو بې خبري ، ولس غولونه،تعصب خدای نا ډره دينپالو له کړو نه پرده پورته کوی اومخامخ هغوی غندي .

چې اوره نه خوری بوئ ترې نه ځۍ
چې ياری نه کړې ښوک پرې نه وائ تهمتونه

ټال ته ختم بنګړي مې مات شول
ګناه دې يارده چې کوي اشارتونه

هزل بيا هغه دی چې پر چا باندی بد وايي

چې پر زينه ختلی نه شې
نامردې ولې دې گيبی پرتوگ کاونه

هزل د ويیپوهنې په اساس هغه شوخی ته وايي چې د جد(پند)ضد وی

پيزوان مې ستا په بريت کې بند شو
تر دروازې پورې بندی درسره ځمه

دا هزل بله مانا ده په شعر او نثر کی توندې لوڅي او بدي خبرې کول:

په مادې څه بلا ده کړې
په مخ مې غبرگې اوښکې ځې خوله درکومه

پر ما دې کلی گماني کړ
نامردې مه خوره تر منگې لاندې ځرخونه

هزل په شعر او نثر کې هغو توکو ته هم وايي چې د هغه ويل د اخلاق او ادب خلاف وي :

په مناسب دې نه پوهېږم
وايه په کوم بارخودې خوله ولگومه

په خپله خوله چې سوال ونه کړې

په هغه دغه خولګۍ کله درکومه

اول دې لوبې راسره کړې
اوس دجستوپرڅوکوځې چې پېغله یمه

بیابه زه تورکمیس ونه کړم
زمادسپیني سینې رنګ یې واړاونه

ټینګه مې مه نیسه په غېږ کې
تې مې واړه دې سېږنۍ بالغه یمه

خوله به د خدای په رضا درکړم
منګۍ مې ولۍ ښوروی لنده دې کړمه

جانان مې خوله کې ژبه غواړي
په خوندیې نه دی خپل قلنګ جاري کوینه

څانګې راښکته شه خوله راکړه
که زه درپورته شم راماته به دې کړمه

هزل د عامو او منځنیو خلکو لپاره هم ویل کیږی چې موخه یې یوازې خندا اوساتیري ده:

حلوا دشونډو راته کیږده
زه له پردېسی ستړی راغلی یمه

څوک به دې مړکړي ښکلیه یاره
پردې برستنې جګوې شمارې خالونه

یا هغه لنډۍ چې په کښې ټوکې شوی او موخه یې د جانان خوشالول او د هغه خندول دی لکه:

تا چې کوڅه کې ټوخی وکړ
زه په توده بړستن کې نیغه کیناستمه
جانانه راشه چې خوله درکړم
ماښام مې مړ په خوب لیدې ووېرېدمه

څنګه دې خواره کړم خاونده
چې همسایه مې دخولګی تمه لرینه

حسن دې ورځ په ورځ زیاتیږي
زکات یې باسه چې نظرنه شې مینه

اخځلیکونه

۱-ټول افغان، لنډۍ
۲-ستانکزی،رفیع الله:خوست ویپاڼه
۳-مهر ویب پاڼه
۴- لنډۍ ، ویکی پیدا
۵-نظری،محمود: طنز،هجو او هزل ،طنزونه ویب پاڼه
٦- نظری،محمود: دطنز ځای په ادبیاتو کی طنزونه ویب پاڼه

لنډۍ د ګلونو په سمندر کې

محمد حامد حليمي

ګلونه ډير درســـــــــــره راوړه
زه داوربل دپاسه چتر جوړومه

لنډۍ دپښتو د اولسي ادبياتو هغه غوره او په زړه پوري برخه ده ،چې د اولس بې نومه شاعرانو پکې دبشر دژوند تر ټولو عالي شيبې په دوو نا متوازنو بيتونو کې په ايجاز بيان کړي دي (1)
دلنډيو په ويړه لمن کې بيلابيلې لنډۍ راټولې او ډول ډول فلکلوري ارزښتونه يې په ځان کې نغښتې دي . په هره لنډۍ کې ځانګړي ښکلا ځليږي او دانسان ژوندانه له هرې برخې څخه پکې ښکلې شاعرانه او اديبانه انځور کاږل شوي دي . دمضمون له پلوه لنډۍ عشقي ،حماسي ،رزمي،ټولنيز،تاريخې او د نورو مضامينو لرونکې ده.
لنډۍ په پښتو ژبه کې يوه لنډه سندره ده چې هره لنډۍ له دوو برخو څخه جوړه ده ،لومړۍ برخه يې نهه سيلابه او دوهمه برخه يې ديارلس سيلابه لري .لنډۍ که څه هم کوم ځانګړي او معلوم ويناوال (شاعر) نه لري او په عادي بڼه په پښتني او لس کې دوخت دغوښتنو سره سمې مينځ ته راغلې او خوله په خوله او سينه په سينه له يو نسل څخه بل نسل ته راليږدول شوي دي خو بيا هم نژدې ټولې لنډۍ دجوړښت له مخې سره يو شان او سيلابونه يې سره برابر دي (2)
دلنډيو يو ستر ارزښت دادي چې دهغه سندريزه ځانګړتيا او آهنګ روزنکي فطرت دنړې په ټولو فولکلوري شعرونو او سندرو کې ممتاز دي او ساري نه لري .زموږ جغرافيايي سيمې په فولکلوري قلمرو کې هيڅ سندره نه دخپل آهنګې ځانګړتيا ، نه دخپلې تغزلي شتمنۍ ،او نه د سموالي او هيجان له پلوه له لنډيو سره برابري کولې شي (3)

دلنډيو دنورو بيلابيلو ځانګړتياوو تر څنګ يوه هم داده چې لنډۍ په ډير خواږه او ساده الفاظو ويل شوي او هر ډول مضامين او په عامه اصطلاح دهر ذوق وړ مطالب پکې موندل کيږي . لنډۍ ددې ترڅنګ چې دانسانانو له خوا دژوندانه په حساسو شيبو کې دعام ولس له خوا زمزه کيږي ، دټنګ ټکور او ساز وسرود په بڼه هم دهنرمندانو او سندرغاړو غږونو ته ښکلا وربښي . په لنډيو کې دنورو ښکلاوو تر څنګ ډير ښکلي او هنرمندانه تشبيهات هم کار ول شوي دي دبيلګې په توګه:

زما دې زړه داسي سوري کړ – لکه دګل غوټې چې پاڼې پاڼې شينه

سورخې دمخ دې شغلې وکړي – لکه سورخي دماښام سره کا وطنونه

کميس دې تور متې دې سپيني – لکه ښامار چې تر چنډړ تاوشوي وينه

لکه څرنګه چې وينو په پورتنيو لنډيو کې زړه له ګل او کټري يې دګل له پاڼو سره ،دمخ سوروالی د ماښام له سوروالي ، کميس له ښامار اومتې له چنډړ سره تشبيه شوي دي.

په لنډيو کې ځيني داسې ښکلي او نادر بشبيهات هم په کار وړل شوي دي چې د شعر او نظم په نورو فورمونو کې يا په بشړه توګه نشته او که وي هم په ډيره لږه کچه تر سترګو کيږي لکه:

سترګې دې بې اثره نه دي – لکه دکوډو مرۍ برګې برګې دينه

زلفې دې بيا پرمخ خورې کړي – لکه شپانه چې رمې وشړي په غرونه

داستا دمور غټې خبرې – لکه چکړې دکوخو تري ځان ساتمه (4)

ددغه تشبيهاتو په لړکې يو هم ګلونه دي چې په ډيره ماهرانه او هنرمندانه توګه دبدن له بيلابيلو برخو ،دطبيعت او چاپيريال طبيعي ښکلاوو او نورو سره تشبيه کړل شوي دي.

ګلونه که له يوې خوا څخه ښکلې خيرې او بڼې لري او په طبيعي توګه دانسانانو پام ځان وراړوي ،راز راز ګلونه بيلابيل رازونه او حکمتونه لري ،له بلې خوا څخه بشر ګلونو ته ښيګڼې او نيکمرغۍ دسمبول په توګه ګوري او دهغې دنامه له يادولو او کارولو ،کرلو ،سيل او ليدلو څخه يو ځانګړې خوند تر لاسه کوي.

په رښتیا هم دګل نوم په یادولو سره انسان ته دګلاب ښکلې څیره ،دلاله دزړه داغ ، دلونګو دغاړې هار ،دکشمالو رپیدنه او دانځیر ددیدن ورک والي او ارمان سترګو ته دریږي . انسانان له ګلونو څخه ډول ډول انګیرني او عقاید لري . دبیلګې په توګه زیرګل دجدایي علامه او سور ګل دمینتوب او وصال علامه اوسمبول ګڼې .دخپل زخمي زړه داغ د لاله دزړه له داغ سره مقایسه کوي ،دجانان دیدن د انځیر له ګل او همداراز خپله خوښي دبلبل په بڼه دګلو په دیدن او له ګل سره په همدمۍ کې لټوي.

که څه هم کیداي شي دګلونو شمیر له سلګونو څخه واوړي خو ځیني یې دخلکو تر مینځ ډیر مشهور دي له همدې لامله ګلونه دلنډیو په فورم کې ګلونو ځانګړي ځاي خپل کړي دي ،دبیلګې په توګه له ځینو څخه یې په لاندې ډول یادونه کو:

دګلاپ ګل

دلنډیو په سمندر کې ګلاپ دنورو ګلانو په پرتله ډیر یاد شوي او ځانګړي ځاي لري .کیداي شي دګلاپ بې شمیره ښیګڼې او رازونه ددې لامل ګرځیدلي وي تر څو په لنډیو کې یې نوم له نورو ګلونو څخه په لومړي کتار کې ځاي خپل کړي وی.

په لنډیو کې دګلاپ دګل اصیل توب ،سره ښکلې زړه راښکونکي څیره ،دمني او ناخوالو په وړاندې دهغې حساسیت ،له شبنم او بلبل سره دهغه نږدې اړیکې ډیري ستایل شوي او یادې شوي دي او هم دښکلو تشبیهاتو په رامینځ ته کولو کې ورځیني کار اخیستل شوي دي ،لکه:

اصیل ګلاپ چې پکې نه وي – په نورو ګلو مې تسل نشي مینه

اصیل ګلاپ راڅخه ورک دي - کم اصیل ګل که بوي وم ډک دي باغونه

په ګورستان کې خاوري مه شي – ګل دګلاپ شي چې دې خاوري بویوینه

په ګورستان کې خاور ي مشي – ګل دګلاپ شي چې دې خاوري بویوینه

په وینو سور لکه ګلاپ شه – پښتني ناوې دې په تور اوربل کې ږدینه

خولګې دې سره لکه ګلاپ ده – ځکه یې واړه بلبلان ثنا کوینه

دنجلې مړاوي مړاوي سترګي – لکه ګلاپ چې ددوه نیمو ورځو وینه

گلاپه دا قدر دې بس دي – چې جينکۍ دې په اوربل کې گرزوينه
مخ دې گلاپ سترگې دې شمعه – زه نه پوهيږم چې پتنگ که بورا شمه

لونگ

لونگ نژدې ټول پيژني او په ورځينو چارو کې په ځانگړې توگه په کليو او باندو کې دکليوالو ښځو او نجونو له خوا ترې اميلونه جوړيږي او په غاړه کې اچول کيږي .ځيني واړه ځونډې هم ترينه برابريږي او دکوژدې دنښې په دستمال او هم په جامو کې دکميس په لمن او گريوان کې گنډل کيږي.
هغه څه چې موږ دلونگ په نامه پيژنو او ښکلې بوي لري ،دلونگ دبوټې دگلونو واړه ډنډر دي چې له راټولولو څخه وروسته وچيږي او بيا ورڅخه کار اخيستل کيږي .په لنډيو کې له لونگ څه د ښه بوي او ښکلې بوټې په توگه په ځانگړې توگه دښځو لپاره ورځيني يادونه شوې ده . دگلاپ له گل څخه وروسته لونگ په لنډيو کې خاص ځاي لري . لکه:

آشنا مې نوي سوداگر دي – په سر باري کې به لونگ راته راوړينه
که چا لونگ ليدلي نه وي – نجلې خولې کړه دلونگو بوي ترې ځينه
په لويو غرو درباران شور شو – ښکته لانده شول دلونگو درمندونه
چې ته راځې ما به خبر کړې – چې پرپالنگ لاچې لونگ وغوړمه
دا بند په بند به شم در ماته – په بند ماتيږي د لاچې او لونگ ونه
دباغ دې هر بوټې لونگ دي – پرې ليگيدلې دې دچټو پلونه

کشمالي

کشمالي هغه ښکلي گلان دي چې دنازبو گلونه هم ورته ويل کيږي (5)
دکشمالي گلونه که څه هم دظاهري بڼې له پلوه دومره زړه راښکون پکې نشته خو دکشمالو ښکلې بوي د هر کس پام ځانته وراړوي . کشمالي توربخني پاڼې او گلونه لري . په لنډيو کې دکشمالو له ښکلو او په زړه پورې عطرو څخه دنورو ځانگړتياوو په پرتله ډيره يادونه شوې ده ،دبيلگې په توگه:

جينکو نوي دود جاري کړ – دکشمالو باغچې په بام کې جوړوينه

دجیني کور راته معلوم دي – دبام په سر یې کشمالي کرلي دینه
دکشمالو به دې باغوان شم – چې هر سهار یې په وریا دیدن کومه
ګلان دې ټول له تا قربان شي – ته کشمالي یې نور سلام درته کوینه
یا دې په خوله کې کشمالي دي – یا دې دعطرو په چینه لمبلي دینه

غاټول

غاټول یا لاله هغه ښایسته او ښکلی ګلونه دي چې سور رنګ لري خو تور سوي داغ یې په زړه تل دزخمي زړه زخمي توب ځرګندونه کوي.

دپسرلي په موسم کې دغره په لمنو او دښتو کې دغاټول ښکلې ګلونه تر سترګو کیداي شي . په لنډیو کې دښکلو تشبیهاتو په ترڅ کې تر ډیره بریده دزړه داغ ،دلاله د زړه له داغ سره او سرو شنډو سوروالی د لاله یا غاټو ل له سره رنګ سره تشبیه کړل شوي دي لکه په لاندي لنډیو کې:

زما په زړه کې مستې داغ دي – لکه لاله چې تور داغ په زړه لرینه
که مې سرې شونډې در په یاد شوي – ګل دغاټول په لاس کې ونیسه مینه
غاټول به ټول امیل به جوړ کړم – د یار دپاره به یې په غاړه ګرځومه
یا دلاله په ګل شبنم دي – یا دې دمخ په ستارو خولې راځینه

نرګس

نرګس لکه څرنګه چې دنوم په یادولو سره یې هر کس ته دیار سترګې وریادیږي یو بوټي دي چې له عطرو څخه ډک ګلونه لري ،په ګلونو کې یې سپیني پاڼې داسې چاپیره شوي دي چې په منځنی برخه کې یې زیړ رنګه جوړښت لري .دنرګس یو ډول ګلونه چې ډیر لږ پیدا کیږي داسې بڼه لري چې پاڼې یې سپیني دي او منځنی جوړښت یې تور رنګه ،رنګ لري چې په بشپړه توګه او کټ مټ لکه سترګه داسې ښکاریږي نو له همدې کبله ده چې په ډیرشمیر نظمونو او په ځانګړي توګه په لنډیو کې سترګې له نرګس سره تشبیه کړل شوي دي . ددې ترځنګ کله چې د شبنم څاڅکي دنرګس په ګل کې راټول

شي نو هغه د ه چې دغه رنګينې د نرګس د اوښکې په بڼه تعبير کيږي او ښکلي ادبي انځور ترينه اخيستل کيږي .لکه په لاندي لنډيو کې:

جانانه ستا جفا چې ګورم – لکه نرګس دفکر ټال مې زنګوينه

صورت يې سپين کميس يې شين دي – لکه نرګس چې شين يې نار سپين يې ګلونه

مخ دې ګلاپ سترګي نرګس دي – داتورو زلفو دې سنبل وشرماونه

شبنم له ګل کره ميلمه دي – نرګس له شرمه سترګي نه پورته کوينه

رامبيل او چامبيل

د رامبيل او چامبيل ګلونه هم دهغو ګلونو له ډلي څخه دي چې شعر په بيلابيلو فورمونو کې او په ځانګړي توګه په لنډيو کې ډير ياد شوي او ستايل شوي دي . د رامبيل ګلونه سپين رنګ لري او زړه خوښونکی بوی لری . د چامبيل ګلونه هم دپورتنيو اوصافو لرونکي دي خو يوازي رنګ يې زيړ دي . دا ګلونه تر ډيره د پسرلي په موسم کې پيدا کيږي . په لنډيو کې درامبيل او چامبيل خوشبويي او دهار په بڼه تشبيه کړل شوي دي لکه:

زما جانان ګل د رامبيل دي – دسرو اميل دي زه يې په غاړه ګرځومه

ګلاپ له اصله شهزاده دي – رامبيل چامبيل يې نوکران نيولي دينه

ګوره چې ځانته غوره نشي – که ته چامبيل يې زه رامبيل خوشبو يمه)ولاړيمه(

همدار از دلنډيو له سمندر څخه يو شمير نو ګلونه هم راټولولي شو لکه دريحان ګل ،دسوسن ګل ،دکوکنار ګل ،دريدي ګل او داسې نور . چې په لنډه توګه يې يواځي دلنډيو په راوړلو سره بسنه کو.

خوشي عبث مې عمر تير شو – لکه ريدي په بيابان ورژيدمه

وړه نجلي چې شونډي سرې کا – لکه دډاک ريدي چې وسپړي ګلونه

زما جانان ګل د کوکنار دي – نصيب مې خوار دي چې مې لري ګرزوينه

زما جانان ګل دريحان دي – پاس په آسمان دي ملايکې يې بوينه

خوشي خواري راپسې مکړه – د انځير ګل يم په لاس نه درځم مينه

دلنډیو سمندر دومره ژور او ځپاند دي چې که هرڅومره غوټې پکې ووهل شي او هرڅومره ارزښتونه ورڅخه راټول کړل شي ، بیاهم کم دي خو دلته یوازي له دغه سمندر څخه دیو شمیر ګلونو په راټولونه بسنه کو او ددې لیکنې لمن په لاندې لنډۍ همدلته رانغاړو.

ستا دښایست ګلونه ډیر دي – ځولې مې تنګه زه به کوم کوم ټولومه

د پښتو لنډیو په اړه یو څو خبرې

ولایت خان ځدراڼ

ګرانو لوستونکو لنډۍ د پښتو ژبې او پښتو آدب هغه ارزښتمنه شتمنی ده چې د نړۍ یوه ټولنه یې هم نه لري د پښـــتنو په سیمه کې د ډیر پخوا څخه ټپې ویل کیږي . دا چې ټپې یا لنډۍ ځانګړۍ شاعر نه لري او هر چا په هر وخت کې هر رنګ لنډۍ ویلې دي نو همدا لامل دی چې د ویلو او او جوړیدو نیټه یې ښکاره نه ده خو ځنې داسې لنډۍ هم شته چې په هر ځل ویلو سره یې لمړی ویونکی په سترګو کې انځوریږي د بیلږې په ډول د افغاني تاریخ ځلانده ځیهرې او د میوند د جنګ فاتحه ملالی هغه لنډۍ یادولی شو چې

که په میوند کې شهید نه شوې - خدایږو لالیه بې ننګی ته دې ساتینه

کله چې دا لنډۍ دغازیانو ترغوږو ورسیده لکـه غوسـه شـوي زمریـان لـه هـرې خـوا پـه دښـمن را تــــوئ شــــول او دښــــمن تــــه یــــې د شرمــــه ډکــــه مــــاتي ورکــــړه. لنډۍ لکه څنګه یـې چـې نـوم دی داسـې د دوه لنـډو کرښـونه جـوړه چـې لمـړی کرښـه یـې تـر۹ سـیلابو او دوهمـه کرښـه یـې اوږده او د تـر ۱۳ سـیلابو اوږده وي دا دوه کرښـې د معنـی او مفهـوم

له اړخه پوره دي خو د وزن او قافيې لــه پلــوه نيمګــړي دي . پــه لمــړۍ کرښــه کــې د موضــوع پيــل او پــــــه دوهمــــــه کرښــــــه کــــــې يــــــې پايلــــــه يــــــا هــــــدف معلــــــوم وي د پلټونکو په حواله د لنــډۍ ډيــره برخــه د ښــځو لخــوا ويــل شــوي ' کلــه چــې پــه کليــو او بانــډو کې د وادونو او نورو ښاديو پنـډې جـوړې شي نـو ښـځې څـو شـپې پرلپسـې تـر سـهاره ناسـتې وي سندرې او ټپې بـولي دوه ؟ يـا څـو ډلـې جـوړې شي او د يـو بـل سره مُقابلـه کـوي هـره ډلـه هڅـه کـوي چـې زر او ښـه ځـواب ووايـې دا سـيالي د سـوال او ځـواب پـه شـکل او يـا هـم د رنګارنـګ مُصرۍ په ويلو سره تر سره کيږي لاندې ښو بيلږې را اخلو

سـوال (د دې مُصرۍ ځواب مې راکړه کور مې د سيند په غاړه دی له تندې مرمه)
ځـواب (د دې مُصرۍ ځواب د دا دی ځوک چې مين شي اوبه خوند نه ورکوينه)
سـوال (د دې مُصرۍ ځواب مې راکړه ګُلی يوه مرغی مې دوه ويشتلي دينه)
ځـواب (د دې مُصرۍ ځواب د دا دی جينی يوه ياران يې دوه نيولي دينه)

او

(جانانه راشه چې په پخولا شو عمر د ژمي مازديګر دی تير به شينه
پيزوان مې ستا په بريت کې ښخ شو تر دروازې پورې جوړه در سره تلمه
تر مُشادۍ لونګی د جار شم په سر د ستا ده مزه ما ته راکوينه)

په همدې ډول دا لړۍ تر هغه راوانه وي تر څو چې يوه ډله پړه ومني او يا خو د سحر لمر را وخيږي کله چې په وادونو کې سندرې ويل کيږي ويونکي ډير وخت کوښښ کوي چې د هغو کسانو نومونه په لنډۍ کې ياد کړي کوم چې دوئ يې د ښادۍ په مراسو کې ګډون کړی لکه لاندې مُصرۍ

(دا نن ښادي د اکبر خان ده *** صبا ښادي به د ګلاب غيږې ته وړمه
د اکبر خان خوښی لپاره *** زه به سندرې تر صبا پورې کومه
دا نن واده د اکبر خان دی *** مبارکي به يې مور او پلار ته ورکومه)

په لرو پرتو کليو او باندو کې ځوانان په حجرو کې سره راټوليږي او سيباتونه او ميلې جوړه وي او د ټپو په ويلو سره د ژمي اوږدې شپې رڼې کوي. هغوی هم دا د لنډيو سيالي تر سره کوي او پره ډله د بل وار راټوليدو مصارف په غاړه اخلي او د يو يا دوه چرگانو اولا خو د لاندي غواښې په پخيدو سره د لنډيو سيالۍ ته لار جوړه وي (له بده مرغه اوس دا ډول ناستې ډيرې کمې تر سترگو کيږي) په ځنو سيمو کې د غم په ورځ هم د وير ټپې ويل کيږي هغه داسې چې کله ځوک مړ شي نو د کورنۍ غړي يې او نور خواخوږي يې په ژړا کې د غمجنو مُصرۍ په ويلو سره د زړه بړاس وباسي لاندې مُصرۍ ته ځير شۍ

ما د اوږدې لارې شميرلې *** زه د دې لنډو لارو څه خبره ومه
ما د قيامت تمه لرله *** ظالم مرگي را نه جُدا په دنيا کړينه

لنډۍ په ليکونو کې هم غټه ونډه لري دوستان 'اشنايان 'خپل خپلوان ' مسافر او عاشقان يو بل ته په خطونو کې په زړه پورې مُصرۍ ليږي دوستان د خپلې دوستۍ اظهار کوي اشنايان' خپلوان د يو بل په پيژند گلوي او خپلوي فخر کوي ' مسافر د خپلې روغتيا ' کار او راتگ حال بيانوي او عاشقان خپلې گيلې ' غمونه ' ناخوالې ' کړاونه ' د کليوالو او غمازانو ظلمونه او د ريبار د دوه رنگۍ څخه سر ټکونه د لنډۍ په ژبه کې ليکي. دلته يې ځو مثالونه را اخلو

دوستانو يو تر بل ځاريږۍ *** ما د مجلس ياران ليدل چې خاورې شوونه
دوستانو ما ته دعا وکړۍ *** چې مې په خپل وطن کې وشي نصيبونه
زما خوارږو خوارږو دوستانو *** له تاسو بيل يمه ژوند خواند نه راکوينه
کاغذا لاړ شه په هوا شه *** په مسافر اشنا مې وايه سلامونه
سالو به حالا خپل په سر کړم *** چې د اشنا وطن کې کيږدم قدمونه
په بسم الله به د اشنا کړم *** په کليمه به د يارۍ ته راضا کړمه
اشنا زما نه مرور دی **** په څه خبره به په خولا راسره شينه

خدايه ته ما گل د گلاب کړې *** چې د اشنا په غيږ کې پاڼې پاڼې شمه
وطن د زيړو گلو باغ دی *** د مسافرو په کې نه شته نصيبونه
مسافري مې کړې نه وی *** ځان مې د سيند په اوبو وړې وی مينه
روژا به تيره په سفر کړم *** اختر ته کلي ته درځم خوشاله يمه
چې خط مې درشي ور ته ژاړه *** ما چې ليکه ورته مې ډير ژاړلي دينه
تا ته يوه کړې ما ته بله *** رويبا د خپلې يارۍ دم پکې ترينه
قلمه زر زر پرې چليگه *** خط مې د يار په لوري ځي ناوخته شونه
چې خط مې در شي اور په بل کړه *** چې زما مينه پکې شنه لوخړه شينه
سلام د راغی ته را نه غلې *** په کار مې نه دي بې ديدنه سلامونه
کاغذ ه بخت کې تر ما ښه يې **** زما سلام دی ته به وکړې ديدنونه
خدايه دا پورې کلی وران کړې *** د دوه مينو يې ناغې ترلې دينه
تر مونږه ښکته پنجاب ښه دی *** په دوه مينو باندې نشته بنديزونه

همداسې د ساز او ټنگ ټکور په برخه کې مُصرۍ ځانگړی ځای او خوند لري د پښتو ژبې ډيرو سندرغاړو په خپلو کسيټونو او سي ډي گانو کې په بيلابيلو طرزونو او کمپوزونو کې ټپې ويلي دي ځنې سندرغاړي مستې ټپې د مست ساز سره ځنې د اتڼيز ساز او ځنې بيا غمگينې ټپې په داسې انداز سره بللي چې نيغ په نيغه د اوريدونکي په زړه اثر کوي په سترگو کې د اوښکو چينې تاندې کوي او د گريوان دښتې خړوبه وي.

لکه څنگه مو چې وويل ډيرو سندرغاړو ټپې ويلي دي خو د پښتو ژبې خوږ غږيې سندربول هاروون بادشاه ټپو ته نوی رنگ او ښکلا ورکړه هغه د (اول به کله کله غم وو *** اوس مې پټې شوڅ کارونډې پکې کرمه) په ويلو سره په لنډيو کې نوي ساه را

ژونــدۍ کــړه وروســته د ټولــو د مینــې وړ ســندرغاړی رحــیم شــاه دا ســاه پســې اوږده او ځــانګې خــواره کــړه او پــه همــدې کمپــوز یــې پــه اُردو کــې چــې (پهلـې تـو کبـې کبـې غـم تـا *** ابې هـر پـل مـې تیـرې یـاد سـتاتې هـې) د یــو ښــکلې موزیــک سره ټپــې وویلــې چــې دا وخــت ټپــو خپــل وزرونــه تــر هندوســتان' ایــران او تاجکســتان پــورې وغــړول د هنــد نــامتو ســندرغاړې اُلتــاف راجــا هــم ټپــې زمزمــه کــړې او نــورو دري او فــارسي ژبــو سندرغاړو هم د اوس لپاره همدومره......

چې پښـــتانه پکې اوسیږي *** زړګی مې غواړي چې پرې وشیندم ګلونه
دا اخیري مُصری د دا وي *** اخیر یې مه کړې د ځوانانو مجلسونه
په مینه «« ځدراڼ »» سویړن

ا ب پ ت ټ

اب کوثر جانانه راشه
د بېلتانه په سفر ځم ترې به شمه

اب و دانه مې شوه تمامه
ليلا په زړه راکړل د تورو ګوزارونه

اللّٰه دې تا په چا مين کړي
چې تن دې روغ وي زړه دې پټ کوي دردونه

اللّٰه درې ژر تياره ماښام کړي
چې کچکول واخلم د يار در ته ودرېږمه

اباسين بيا په څپو راغی
په سر يې راوړه سپينې خولې زېړ پېزوانونه

اباسين بيا څپې څپې دی
هره څپه يې ورانوي د پګړۍ ولونه

اباسين راغی غاړې غاړې
په سر يې راوړه کشميري د خيال شالونه

اپت وهلي کښت ته راغلم
نه يې شين توب شته نه هغه خوند راکوينه

اتې اتې زلفې دې توی شوې
د پا غوندې په دود دې سر سپين شومه

اجر و جزا د عمل حق ده
څوک چې د نېکو عمل کړي نېکي به وړينه

احمده خدای دې جنتي که
تر هندوستانه پورې تا کړي جنګونه

اختر به بيا وطن ته راشي
زړګيه تللی جانان بېرته نه راځينه

اختر پرون ؤ پرون تېر شو
دا د دامان کوترو نن سره کړه لاسونه

اختر پرون تېر شو عالمه
د بغدادو کوترو نن راغلل سيلونه

اختر په منډه منډه راغی
نه مې نتکۍ شته د نه د غاړې تاويزونه

اختر په ټوکو ټوکو راغی
نه مې اوړۍ شته نه د غاړې تاويذونه

اختر په ورځ دې سينګار کړ
څوک دې په زړه دي که ډاډه وهې ټالونه

اختر ته ډېره خوشالېږم
زما ديار وعده اختر دی رابه شينه

اختر چې تېر شي بيا به راشي
دا د ځوانۍ عمر په بېرته نه راځينه

اختر د واړو مبارک شه
دا د ځوانۍ عمر په بېرته نه راځينه

اختر دې تا ته مبارک شي
چې لاس او پښې دې بې حنا اور لګوينه

اختر له تا سره ښايېږي
نور خلک خوشې د اختر هوس کوينه

اختر نژدې دی روژه لاړه
ليلا به چاته سرې منګلې ښکاروينه

اختر نژدې دی ياره راشه
مبارکي به يو وبل ته ورکوونه

اختره ستا د برکته
د جنګو په سينه زانګي زيړ ګلونه

اخر به مرم پاتې به نه شم
ته چې دا سپينه سينه رډې په ديوالونه

اخر به پاتې شې ميدانه
مسافر کډۍ باروي وطن له ځينه

اخر به خاورې شې بدنه
که دې هر څو پر وطنو وګرزومه

اخر به خاورې شې جانانه
ما اشنا سترګې نا اشنا ليدلې دينه

اخر به خاورې شې صورته
که دې هر څونه په زربفتو کې ساتمه

اخر به دا دنيا شي ورانه
تر خاورو لاندې به شي ښکلي بشرونه

اخر به کند کچکول راواخلم
چې کبرجن جانان مې نه کوي پوښتنه

اخر به مرم پاتې به نه شم
که د فولادو کلا تاو له ځانه کړمه

اخر به وران شې پېښوره
د ننګرهار نجونې ښېرا درته کوينه

اخر ته داسې درته وايم
اجازه واخله چې جوړه کابل ته ځونه

اخرنی ځای دې لحد دی
ظالمه مه کوه په ما ډېر ستمونه

اخيري ورځ ده راته ګوره
بيا به د يو بل د ليدو ارمان کوونه

ادکې مورې څراغ بل کړه
د مومن خان په وينو سره شول بالښتونه

اذان په ځنډ کوه طالبه
زه د جانان غېږې ته اوس ورسېدمه

ارام د زړه مې پرې و نه شو
که مې له سرو سترګو وينې تويومه

ارمان ارمان تېره ساعته
پيدا به نشې که ملنګ درپسې شمه

ارمان ارمان خپله وطنه
د خپل وطن جامې مې ولوېدې له تنه

ارمان ارمان د دا دا کوره
د ډکه شکوره به چاپېره تاوېدمه

ارمان ارمان دی لويه خدايه
چې همېشه مې د جانان کړای مجلسونه

ارمان به وکړې وخت به تېر وي
بيا به وطن راپسې ګورې نه به يمه

ارمان به هلته زما درشي
چې سور پالنګ درته يوازې پاتې شينه

ارمان به هلته زما درشي
چې کټ مې واخلي تورو خاورو ته مې وړينه

ارمان به هلته زما درشي
چې مې ځوځان په قبر وسپړي ګلونه

ارمان به هلته زما درشي
چې مې د سخات پيسو ته ونيسې لاسونه

آسمانه درز وهه راولېږه
په ما قيامت دی چې په ټولو قيامت شينه

اسماني تندر شوې جانانه
په ما راپرېوتي ذرې ذرې دې کړمه

امانتي مې ګور کې کېږدئ
که اشنا راشي ما به خپل کلي ته وړينه

آواز يې اورم کتی نشم
په ښاپېرو مې سر و کار دی وبه مرمه

اوبه د بر ګودر خوړې دي
زه د جانان لپاره کوز ګودر له ځمه

اوبه د کوز ګودر خوړې دي
ليلا د يار لپاره بر ګودر ته ځينه

اوبه دکوز ګودر خوږې دي
زه د مین د پاره بر ګودر ته ځمه

اوبه دهر ګودر خو ږې دي
جانانه ستا لپاره کوز ګودر ته ځمه

اور چې بلیږي اخر مړ شي
د مینې اور سړی تر عمره سوزوینه

اوښکي مې سیند غونډې بهیږی
بیا به د سیند د غاړی نهکوم سیلونه

اول به ته ورته حیران شې
که مې ښکاره کړه د زخمي زړګي داغونه

اول به کله کله غم و
اوس مې دوتر شو کرونډې پکې کومه

اول دې ویل چې رامین شه
اوس راته وایې چې خپل کار کوه مینه

اول مې فکر درته نه و
اوس مې د زړه ستنې کړې درپسې دینه

ایمان دې ښه راته معلوم دی
په رواجي برېتو دې مه وهه لاسونه

بابا ته لاړې سوال دې وکړو
په زړه دې زه وم که دې نور کول سوالونه

بابادې ماوژلی نه دی
چې راته نیسې دزړې ولې بندونه

باباکوچیانوته مې ورکړه
چې تورپېکی مې دنښترووبادوهینه

باباګلان دباغه راوړه
زه یې پېیمه جوړومه امېلونه

بابامې نه درکوي یاره
لاړشه باباباندې مې وکړه تاویذونه

باباولي پرکندهاردی
زماجانان یې وزیارت ته تللی ونه

بابوټیکس دې ببرته واخله
زه مې شیرین جانان دکن ته نه لېږمه

بابوټیکس دې ببرته واخله
مامروراشناپخلاکړببرته ځینه

بابوکره زموږ وطن دی
جندوله تاته سلامي راغلی یمه

باتې دتېلوپه زورسوځي
ماته دیارغمونه اورشول ویې سومه

باچارخصت راکه چې ځمه
چې په وطن موغنم زېړ لویې کومه

باچاهي تخت مې په کارنه دی
جانان به لوکازه بې وړي ټولومه

باد د جنت پکي لګیږي
د غرمې خوب د شالیلا دېرې ته وړمه

باددبهی په کې لګېږي
دغرمې خوب به دلیلادېرې ته وړمه

باددپغمان له لورې راغی
زمادیاردزلفوبوی ماته راوړینه

باددخوتن دی راالوتی
یاعنبري زلفې جانان سنبالوینه

باددې پلوله مخه یوسه
چې ګلابي مخ دې په سترګووینمه

بادسبازماقاصد شه
زماشیرین اشناته یوسه سلامونه

بادسبایارمې وینښ نه کړې
دسهارخوب پرهلک ډېرغالبه وینه

بادمې دیارله لورې راغی
په وازه خوله به یې کوګل ته تېرومه

بادنن له پاسه که ښکې دی
بوی دجانان مې په دماغ ولګېدنه

باده پربادمې سلام وایه
پرهغه بادچې داشناپه لورې ځینه

باده په باد مې سلام وایه
په هغه باد چې د جانان په لورې ځینه

باده دخدای روی مې درووړی
ژرراته وایه ګران زړګی څه حال لرینه

باده دیارحالونه راوړه
ظالمان شته دي ماویارته نه پرېږدینه

باده دیارله لورې راشه
ماته ملهم شه چې مې جوړشي پرهارونه

باده سلام په جانان وایه
هغه سلام چې باده تا راوړی ؤنه

باران داوښکومې ورېږي
بې نیازه یارراته په زړه راکړل زخمونه

باران که اورې باک یې نشته
واورې دې نه اورې چې لارې بندوینه

بارانه ورو ورو واورېږه
دمسافرجانان مې نشته دالانونه

بارانه ورو، ورووړې ورېږه
په مسافر اشنا مې نشته دالانونه

بارانه ورو، ورووړې ورېږه
وړې، وړې جنکۍ غره ته تللي دینه

باغ ته دې تګ مناسب نه دی
ګلان شرمېږی مخ په پاڼوپټوینه

باغ چې دزاغ په حواله شي
بلبل نری فریادکوي له باغه ځینه

باغ له دې تله مناسب نه دي
پخپله ګل یې ګل دې ستاسلام کوینه

باغچه په ګلوښه ښکارېږي
لکه دپېغلې سینه ډکه په ګلونه

باغچې دګلوشوې سمسورې
باغوان وختي لښتي پر باغ تړلي دینه

باغوانه باغ مې دې خوښ نه شو
چې په کې نشته درامبېل چامبېل ګلونه

باغوانه پاڅه چې سهار دی
ګلان دتندې درته خواست داوبوکړینه

باغوانه ورشه باغ سوتره که
سبادرځمه دګلاب سیل به کومه

باڼه دې مړه دي ښکته ګوري
لکه چې مور دې نوره کور کې بندوینه

باڼه دی ورو جګ کړه شیرینې
ما ته دی سم د زړه په سر ټو مبلی د ینه

بدن دریاب زړه مې ګودر دی
د غم ویلی پکې رګونه تللی دینه

برستن دې واغوسته ویده شوې
په زړه دې نشته د شرین جانان غمونه

بله ډیوه شه راته کښېنه
زه دې پتنګ ستا د دیدن راغلی یمه

بنګړو دې نیمه شپه کې شرنګ کړو
زه دې بهر تمبو ته لاس په نامه شومه

بنګړې نیم ښکته کړه نیم پورته
چې په خالي مړوند دې سر ولګومه

بوټې راټول کړئ اور پرې بل کړئ
زموږ دستور دی په رڼا خوله ورکوونه

بورا به خدای په ګلو موږ کا
باغوانه ستا نیمګړی نیت مې ژړوینه

بیا به پدې کلي رانشم
د کلي مینځ د لېونۍ ورسېدنه

بیا به د کلي په منځ نه ځم
د کلي منځ دلېونۍ ورسېدنه

بیا به دیار کلي ته نه ځم
په خندا لاړ شم په ژړا بېرته راځمه

بیا به دې نوم په خوله وانخلم
بېګاه دې مور له دروازې شړلی یمه

بیا به نرۍ جامې ونکړم
باران لمده کړم اشنا ټوله ولیدمه

بیلتونه چیرته چې ځی لاړ شه
ګودر ته مه ځه چې بې تا پاتی شینه

بې غېر له تا مې عمر ګران دی
زه به دا ګران عمر تر کومه تېرومه

بې ننګه ننګ راباندې وکړه
سبا مې ستا په سر پانسۍ ته خېژوینه

بې وفا هله راته وایه
چې ته لوګی شې زه لمبه نه شم مینه

بېګا مې مړ په خوب لیدلی
سبا مې سرو شونډو پترې نیولې وونه

بېګاه په خوب کې ژړا راغله
د مینې یار مې در په در غواړې خیرونه

بېلتون په هر چا مېلمه کیږي
ماته چې راشې نو کلونه تېروینه

بېلتون د خلکو د خندا کړم
ځکه هر وخت ګرېوان شلېدلی ګرځومه

بېلتون دې قدر رامعلوم کړ
اوس به سلام په دوه لاسه درته کومه

بېلتون یواځې په ما ندی
بېلتون شمال دی هره پاڼه رپوینه

بېلتون یوازې په ما ندی
د بېلتانه د لاسه ډېر فریاد کوینه

بېلتونه راشه سترۍ مه شې
زړه مې پښتون دی مېلمه نه خفه کوینه

بېلتونه کور دې راته ښایه
د زور دې نه یم ننواتې به درځمه

بیا به منګی ته ګو تی نه کړم
مور د ګودر د تلو نه ما منعه کوینه

پاچائي تخت مې په کار نه دی
جانان دې لوکړې زهبه وړې ټولومه

پاچائي تخت مې په کارنه دی
مادې دیارله ځنګه نه جداکوینه

پاس پراسمان راشه رامداره
داسمې لارې رانېزونیولې دینه

پاس پراوږودې منګی مات شه
چې دسینې په خوږ دې راشې سېلابونه

پاس پربام مه خېژه کوترې
پورته اسمان کې به شین لمرشرمنده شینه

پاس په کمره ولاړه ګله
نصیب د چا یې اوبه زه درخېژومه

پاس په ګودر د پیغلو جنګ شو
د سور سالو میر منې ما تې ګډوینه

پاس په ګودر ولاړه ګله
یا به دې راوړم یا به مړ درپسې شمه

پاس په ګودر ولاړې ګله
نصیب د چا یې او به زه در خیژومه

پاس په هوا راشه جانانه
لارې کوخې د غمازانو ډکې دینه

پاس په هوا راشه جانانه
پاس په اسمان کې ډزې وشوې
پاس په اسمان کې ستوري ښکاري
پاس په اسمان کې ستورى زه واى
پاس په اسمان کې ګرزهارشو
پاس په اسمان کې مرحباشوه
پاس په بلى کوترې راغلې
پاس په بنګله کې فریادخېژې
پاس په تیرااوره بارانه
پاس په سینه ځاى راته جوړکه
پاس په کمره ولاړه ګله
پاس په کمره ولاړې زرکې
پاس په ګودرډېغلوجنګ شو
پاس په هواراشه جانانه
پاس د آسمان ستورو ته ګوره
پاس داسمان ستوروته ګوره
پاکه مولا که ته یې واخلې
پالنګ دسرونالى دزرو
پالنګ دیارسره ښه ښکاري
پام کوه واردې خطانه شې
پانسى دزلفوماته راکړه
پاولى دیخ سینه دې تخت دى
پټنګ په خاص څراغ مین دى
پټنګ خویوځل شهیدشوى
پټنګه خاورې دې په سرشوې
پټې په منځ دبازارراغى
پټې له شمعې په څنګ نه ځې
پټې له ما نه زده کړه وکړه
پټنه راشه که پرې سوځې

د ګودر لاري راڼیزو نیولى دینه
چاویل ملوک دى دبدرى سلام ته ځینه
اشناویده دى مایې وکړل دیدنونه
نجلى وېده واى مایې وکړاى دیدنونه
جینکى ژاړي کشمالې ړاى وهینه
محمدوخوت داللّٰه دیدارته ځینه
زه په پوړودیارپوښتنه ترې کومه
یارنځوران دي یامین ببل شوي دینه
دپېښورپه برخه سېل دى رابه شینه
مزل وهلې څمکه ځاى نه راکوینه
نصیب دچایې اوبه زه درخېژومه
بازمې رنځوردى له خولې وینې تویوینه
دسورسالومېرمنې ماتې ګډوینه
داکوزې لارې ببلتانه نیولې دینه
په تا مې دومره دي د سپینې خولې پورونه
پرتامې دومره دي دسپینې خولې پورونه
سړى سړى نه دى په بند یې ناسته یمه
لیلادسروزروغنچه خوب په کوینه
نه مې خوښېږي دابې یاره پالنګونه
دګلوڅانګه دې پرسرولاړه یمه
زه ببلتانه په مرګ خوشاله کړم مینه
چې درنژدې شم زړه مې یخ لاندې کوینه
ښایسته خولمړدى ځان پرې نه کبابوینه
افرین ماته چې مدام سوزم مینه
شموته جوړشوه په ښیښوکې مقامونه
شمعې مخ پټ کړویلې نه دې پېژنمه
زه به دیارله غمه ولې پرځنګ ځمه
ځکه خپاره وزرونه شمعې له ورځینه
ستاداجل شمعه په لاس کې ګرځومه

پټ به دزړه دردونه تېر کړم
بې درده یارته به ونه وایم حالونه

پټ به دیار له غمه ژاړم
پټېږ به وینې لړمانه ته تېرومه

پټ به دیار له غمه ژاړم
چې مې په درد ظالم خبر نه شي مینه

پټ د ګودر په غاړه کینه
چې یاره پټ په پټ وکړو دیدنونه

پټ کرمونه درب ډېر دي
جانان ته وایه وارخطانه شې مینه

پټکی دې کوږ په وریځو کېده
زه د همزولو په کتار کې ناسته یمه

پخوا به کله کله غم وو
اوس د غمونو قافلې راسره ځینه

پر ګودر څه بلا لګیږی
چې کشر ورو یې بدرګه ورسره ځینه

پر ګودر ګڼي ونی کیږده
چې شا لیلا منګی په سوری ډکو ینه

پر ګودر نښه راته کیږده
د ما زد یګر اوبو له ځم وا به یې خلمه

پردېس ځوانانو سره خوند کړي
چې جنکۍ په سفر ځي ارمان راځینه

پرګودر سپینه سینه اوړی
په لاره تیر یدم ودی ویشتمه

پرګودر سور سالو ښکاره شو
ماوې دی تورو اوبو اورواخیسته مینه

پرهر پرهر په توره راشې
چې پرهرونه دې ګنډم خوله درکومه

پرېږده چې خړ سېلاب مې یوسي
په لامبوزن اشنا مې ډیره نازیدمه

پرېږده چې سپي مې غوښې وخوري
بې وفا یاره در په در دې لټومه

پرېږده چې سرو وینو کې رنګ شمه
د نیمې شپې له دیدن نه کراریدمه

پلار یې د بر کلي ملک دی
لور یې د کوز کلي منګي راډکوینه

پلاریې دبر کلی ملک دی
لور یې د کوز کلی منګی راډکو ینه

په ا خرت به لالی غواړم
په دې دنیا یې ظالمان نه راکوینه

په اخرت کې به نارې کړم
چې ناداني وه په ګناه نه پوهېدمه

په اوښکو لوند ګرېوان مې ګوره
ستا له پېغوره مو رپه کور بند کړی یمه

په باغ کې سرې غوټۍ ته وایه
چې تاته تور کشمالي ډېر سلام کوینه

په بام ولاړه یمه زنګېږم
د خوبه نه یم د یار غم غلطومه

په بل وطن کې پیدا نشوې
د نارنج ګله ننګرهار ته به درځمه

په بنګو چرسو مې کار نشته
چې د جانان په کوڅه تېر شم نشه شمه

په پتاسو دې اموخته کړم
اوس د جوارو ډوډۍ خوند نه راکوینه

په تصور مې ځان پاچا کړ
چې سر مې جګ کړلو ګدا د دونیا ومه

په تن مې تور چینجي لګیا شول
زړه تربنه ساتم پکې ستا مینه لرمه

په تناره مه ورغوړېږه
د وربل څوکې به دې اور وسوزينه

په تور لحد کې به ناري کړم
زه د دنيا نه ارمانجن راغلي يمه

په تورو ټوک ټوک شي مړ مشي
چې پرهرونه دې ګنډم خوله درکومه

په تورو سترګو يې شهيد کړم
توري جنډې راباندې ودروئ مينه

په تُهمت مه شرمېږه ياره
په ښو ځوانانو پسې تل وي تُهمتونه

په جدايۍ دې خفه نه يم
خفه پدې يم چې رقيب دې خپلوينه

په جهان دوه څيزه مزه کا
يا سپينه خوله يا د بوړي توپک غږونه

په څه خفه په څه جدا شوې
اوس راته وايه چې توبه ترې اوباسمه

په خوله به جنګ درسره وکړم
د زړه کوځې به درنه ولې بېلومه

په خوله به جنګ درسره وکړم
د زړه کوځې درځني کله بيلومه

په خوله به جنګ درسره وکړم
د سترګو لاندې به زارۍ درته کومه

په خولې توبې توبې اوباسم
په تا مين زړګی توبې نه قبلوينه

په دا يوه خبر خوشحال يم
چې خان غريب به ټول يوې خاورې ته ځينه

په داسې خلکودې بدل کړم
چې دعزت سرمايه بالکل نه لرينه

په ديواله مې سر اوچت کړو
جنۍ لګيا ده ځانله سترګې توروينه

په زړه به لويه تيګه کېږدم
جانانه تانه به يې ورو ورو صبرومه

په زړه دې ډېر داغونه راکړل
ستا دجفا کيسې به چا چا ته کومه

په زړه مې غر دګيلو پروت دی
هله به يې وايم زه دې سر په زنګون ږدمه

په زنکدن دې ژبه بند شه
ماته دې ټول عمر دروغ ويلي دينه

په زنکدن کې مې رانغلې
د جنازې لاندې مې مه ځه مخ تورنه

په زنکدن مې راحاضر شه
بيا تر قيامته پورې نشته ديدنونه

په زنکدن مې راحاضر شه
چې په سلګو کې سترګې تاته واړومه

په زيارتونو به جوړ نه شم
ما به د سپينې خولې ازاد اخيستی وينه

په ژړا هغه خلک ژاړي
چې د محفل ياران يې تورې خاورې شينه

په سپينه ږيره راپسې شوې
رب خو دې مړ کړه د لمسی په ځای دې يمه

په سر دې کوم غماز ولاړ دی
چې دې زما غريب يارۍ ته نه پرېږدينه

په سور سالو کې ګناه نشته
ګناه نجلۍ کې ده چې ړنګه بنګه ځينه

په صبر صبر پوره نشوه
سبا مې نيت دې بې صبرۍ ته ملا تړمه

په صورت روغ درته ښکارېږم
لکه غنم د زړه په سر چاودلی يمه

په غټو سترګو دې مین شوم — ځکه مې غټې غټې اوښکې په مخ ځینه
په غم کې ستانه کمه نه یم — لېونۍ نه یم چې به کلي خبرومه
په کټ کې سمه شه ځای راکړه — لکه لړم په دېوالو رااوښتی یمه
په کشمالو کې مې حلال کړئ — چې جنازه مې ښاپیري اوچتوینه
په کوځه تېر شوم ګناهګار شوم — شړنګار یې خیږي زولنې راته راوړینه
په کوژدن شوې مئین مه شې — ته به ولاړ یې دا به بل ته ودوینه
په ګودر سور سالو ښکاره شو — ما ویل دې سپینو اوبو اور واخیست مینه
په ګودر څه ټکه لو یدلی — چې کشره خور یې بدرګه ورسره ځینه
په ګودر سور سالو ښکاره شو — ما وېل دا سپینو اوبو اور واخیست مینه
په ګودر سور سالو ښکاره شو — چاوې سالو دی وچاوې اور ولګیده
په لاره تلې کږه وږه شوې — د ډېره خاله دې زېږ ګل وشرماونه
په لاره تلې مخ دې راستون کړو — د ظالم لورې په ګولی دې وویشتمه
په لښتي ټوپ کړه بیا راټوپ کړه — چې د اوربل روپۍ دې ګډې وډې کړمه
په لوی ګودر دی څنې پری ولی — په نری بادی یې وچوی مین دی کړمه
په ما دې ټول کلی خبر کړ — په تا دې یو دا دا خبر دی زړه دې چوینه
په ما دې ځوانه ځواني اور کړه — په تا دې اور شي د همزولو مجلسونه
په ما دې کړې څه بلا ده — چې دې د در خاورې په جېب کې ګرځومه
په مخ دې شړک د زلفو راکړو — ځکه مې اوښکې د ملالو سترګو ځینه
په مرګ به دواړه سره مړه شو — ارمان مې دا دی چې به وړاندې وروسته شونه
په مرګ به مړ راپسې نشې — دا لباسې اوښکې د هر چا په مخ ځینه
په مرګ به مرم پاتې به نشم — ګور ته به یوسم ستا رټلي ځوابونه
په مرګ دې نه مرې جانان خوږ دی — په رنځ دې پرېوزي چې پوښتنې له ی ورځمه
په مسافرو مې زړه نه سوو — اوس مې پرې سیزې چې مې یار مسافر شونه
په ناعلاجه مرض پروت یم — په اشنا دوه قدمه ګران دې نه راځینه
په نیمه شپه دې ببرې راوړې — ببرې دې نه خورم ما توتان خوږلي دینه
په نیمه شپه راشه جانانه — د زړه تمبې مې نیمکښو پرې ایښې دینه
په وینو سور لکه ګلاب شه — پښتنې ناوې به دې تور اوربل کې ږدینه
په یار مې ترخې زرغونې شوې — زه یې د دیدن په تمه یم چې رابه شینه
په یارانه دې پویه نه شم — په جدایۍ دې لکه مالګه اوبه شومه

پیزوان په کورمه کې جوړیږي
د پېښور زرگره مات دې زه لاسونه

پېزوان مې ستا برېتو کې بند شو
تر دروازې پورې جوړه درسره تلمه

پېزوانه ستا نه گیله من یم
د لیلا سرې شونډې خو تا ښکل کړې دینه

پېزوانه کوز شه اوبه وڅښه
سبا اختر دی په سرو شونډو به دې وړمه

پېغلتوب نیمه پاچاهي وي
ورک ناویتوب شه چې دوه نیمې ورځې وینه

پیغله گودر ته روانیږی
زړه یې منجله کړو پری منگی راوړی مینه

تا به په سرو وینو کې پرېدې
ما ژړوي د معشوقو دغه ظلمونه

تا چې په مخ څپېړه راکړه
د دلاسې سرې مې نشته وبه مرمه

تاسی دی بر گودر ته گوری
د بیغلو جنگدی منگو ټی گذاره وینه

تپه تیاره ده نه دې وینم
بنگړو ته شرنگ ورکړه چې ودې پېژمه

تر هدیرې راسره لاړ شه
د جنازې بازو مې پرې نه دې مینه

تردې پوړي ټوپک دې ځار شم
په غاړه ستا دی کړه زه درسره ځمه

تکل به کله د راتلو کړې
زه دې د لارې څوکیداره ناسته یمه

تنور چې تود شي اخیر سوړ شي
زړه چې مئین شي همیشه لمبې وهینه

تورو ته سپین خلک پیدا دي
ځکه د سترگو تور د سترگو مینځ کې دینه

توره به نه کړې نو به څه کړې
چې دې شېدې د پښتنې رودلې دینه

ته بې وفا شوې زه دې هېر کړم
زه بې وفا نه یم چې تابه هېرومه

ته چې په ما پورې خندا کړې
خدای دې مئین کړه چې زما د خندا شینه

ته چې زما د یارۍ نه وې
زما ویده زړگی دې ولې ویښونه

ته چې زما قبر ته راشې
زه به په قبر کې اشنا خوشاله شمه

ته د کوهاټ په غاښې راشه
زه دره وال ټوپک په غاړه گرځومه

ته د گودر غاړې ته راشه
ما په منگی کې پراټې راوړی دینه

ته ماز دیگر گودر ته راشه
په گودر کیږی په اسانه دیدنونه

ته ماز دیگر گودر ته راشه
زه به منگی په لپو ورو ډکو مه

ټبر دې ټول راباندې گران دی
زه ستا لپاره د وړو سلام کوومه

ټکرې د ځان پسې راکاږې
خاونده خدایه مېلمنه به د چا وینه

ټگي دې وکړه ټکه یاره
ستا دې ټگي زما دې صبر په خدای وینه

ټنگه وعده راسره وکړه
د جنکو په وعده نه شته اتبارونه

ټوپک ویشلی به خدای جوړ کړي
سترگو ویشتلی به رنځیږي مړ به شینه

ټوټې ، ټوټې په تورو راشې / د بې ننګۍ آواز دې رامشه مينه
ټوټې ټوټې درباندې زه شوم / په بخملي سينه دې نور کوي خوبونه
ټوټې ټوټې زړه به راټول کړم / بيا به په نوم د ياراني سړی رټمه
ټول مې د زړه په سر راټول شوې / ميرات شي غمه په خندا دې تېرومه
ټيکری د ځان پسې راکاږې / خاونده خدايه مېلمنه به د چا وينه

ج چ څ ځ خ

جانان په هيڅ نه رضا کيږي / د دروغجن ملا دې ورک شي تعويذونه
جانان زما زه د جانان يم / که په بازار مې خرڅوي ورسره ځمه
جانان زما سره پښتو کړي / چې سترګې توري کړي لکی ورته پرېږدينه
جانان مې ستوری د اسمان دی / نه ورختی شم نه مې زړه صبر کوينه
جانان مې لاړو اسماني شو / اسمان چې ځمکې ته راځي قيامت به وينه
جانانه تور څادر په سر کړه / ځان مرور کړه چې جرګه درولېږمه
جانانه ته خو داسې نه وې / د چا خبرې دې ضرور منلي دينه
جانانه ته خوداسې نه وې / ښايي جواري دې دبل چاخوړلي دينه
جانانه خپل وطن ته راشه / پردی وطن د مېړو قدر کموينه
جانانه خپل وطن ته راشه / په دالانونو کې دې لګي خړ بادونه
جانانه خپل وطن ته راشه / غمازان ستا په جدايی اختر کوينه
جانانه خپل وطن ته راشه / که خلک ډېر دي پرې اباد دي خپل کورونه
جانانه دومره په ما ګران يې / چې ته روان يې زه دې شمارم قدمونه
جانانه دومره را سره واي / لکه بر يښنا چې د با رانه سره وينه
جانانه راشه چې پخلا شو / زمونږه څوک دي چې به مونږ پخلا کوينه
جانانه راشه چې پخلا شو / عمر د ژمې مازديګر دی تېر به شينه
جانانه راشه دا دی وخت دی / پلار مې د سر سودا د بل سره کوينه
جانانه راشه که ديدن کړې / د زنګدن خولې په ما راغلي دينه
جانانه راشه که راتلی شې / ښکلی بشر مې په کفن کې پټوينه
جانانه زېری مې درباندې / زمونږه کډه ستاسې کلي ته درځينه

جانانه ستا د زړه لپاره
زه په غرمه د گودر غاړی له درځمه

جانانه ستا دیدن لپاره
زه په زړه شپاله کې ببرې ټولومه

جانانه ستا دیدن لپاره
زه د کابله په ټکس راغلی یمه

جانانه غلی غلی گورې
یا دې څه ورک دي یا دې زه لیدلې یمه

جانانه غم دې دومره خوږ دی
چې د دنیا خوارړه یې خاورې ایرې کړنه

جانانه فکر پکې وکړه
مینه سور اور دی وارخطا نشې مینه

جانانه ولې لېونی شوې
په لاره ځې په تیگو ولې زیارتونه

جانانه ویښ یې که ویده یې
ستا په کوڅه مې لاس تړلی تېروینه

جدایي راغله لارې دوه شوې
مرگ مې قبول دی جدایي نه قبلومه

جنۍ د پلاره دی ویر یږم
گودر ته راشه کور ته نه درسره ځمه

ځان په ازغوباندې سوری کړه
که چېرې غواړې دیارغېږه کې خوبونه

ځان د وطن په شمع سیزه
چې پتنگان دې د زیارت طواف کوینه

ځان دې زما په دیدن موړ کړه
بیا به مخ په سپین کفن کې پټوینه

ځان یې زړو جامو کې جوړ کړو
لکه په وران کلي کې باغ د گلو وینه

ځای د داغلو په کې نشته
جانانه څله داغوې داغلي زړونه

چا یې پلو لیدلی نه و
اوس د تورخم په سرک ځي سرتور سرونه

چرگه مرۍ کې ناسور شه
زه د لیلا غېږې ته اوس راغلی یمه

چنار به ولې سر لوړ نه کا
چې جنکۍ ورلاندې سترگې توروینه

چې په ژوندون مې په کار نشوې
که مې د قبر مجناور شې څه دې کړمه

چې په ښایست مې خفه کیږې
نور به د ځمکې خوب کوم چې ژېړه شمه

چې په مرض مې نه پوهېږې
طبیبه مه گوه زما د لاس رگونه

چې پېغله لور یې په کاله وي
پس د ماښامه دې پنځېزی گرځوینه

چې پېغله لور یې په کاله وي
د هغه کور سابه جواری مزه کوینه

چې تاته گورم ژړا راشي
چې ځانته گورم په ما لا ډیر دي غمونه

چې تورو خاورو ته مي سپاري
په خولې مې کېږده د سورکو شونډو سرونه

چې توره نکړې نو به څه کړې
چې دې شېدې د پښتنې رودلي دینه

چې جنازه مي روانیږي
پاس په کفن باندې مې وشینده گلونه

چې چېرته ته وای هلته زه وای
نصیب تقدیر مې له تا لرې گرځوینه

چې څوك له خپله ځانه دروندوي
ټولې دنیاته ددراندۀ گومان کوینه

چې خط مې وايي ورته ژاړه
ماچې لیکه ورته مې ډېرژړلي دینه

چې خویندې کښېنې ورونه ستايي
چې ورونه کښېنې خویندې بل ته ورکوینه

چې د دیدن نصیب يې نه وي
په یوه کوڅه کې سره وړاندې وروسته شینه

چې راپسې نشي قرانه
زه د جانان لپاره لاس درباندې ږدمه

چې ژوندون وي جانان به راشي
چې ژوندون نه وي بیابه نه وي دیدنونه

چې سا مې اوځي رانږدې شه
په دواړو سترګو راته کیده سره لاسونه

چې سترګې تورې کړم شرمیږم
چې شونډې سرې کړم غمازان مې نه پرېږدینه

چې سر زما وي څنګل ستا وي
د هغه وخت په انتظار یم رابه شینه

چې سر زما وي څنګل ستا وي
مزه به دا وي چې ویده د عمر شمه

چې سړی هر څومره پښتون شي
زړه چې مئین شي پښتو ټوله ترېنه ځینه

چې سور پرتوګ دې وکړو
نور يې زمونږ دکلي منع کړه چې مرمه

چې عاشقي يې کړې نه وي
د پادې خر دی سبا ځي ببګا راځینه

چې عاشقي يې کړې نه وي
هغه به څنګه د ایمان دعوه کوینه

چې فکر بند په زولنو کړم
چې رانه خلاص شي برابر جانان له ځینه

چې کله کله راپه یاد شي
دېوال ته کېنم ځانته غلی وژاړمه

چې کلي واله مې ګنلې
ځکه مې سوال د سپینې خولې درته کاونه

چې ماز د یګر شی زړه مې ښه شی
په ګودر حوړ شی د منګیو کتارونه

چې مازد یګر شی عاشقان ژاړي
چېته له خیاله منګی وړی په ګودرونه

چې مې په جېب کې دولت ډېر و
خپل مې لا څه چې د پردو خپل شوی وم

چې مې د تورو سترګو وار و
د چا به کار و چابه هسې غږ کوونه

چې وعده وکړې پوره يې نکړې
ژبه يې پرې کړې چې وعدې پرې نه کوینه

چې وي پښتون اوپښتونکړي
داسې کسانوته به ګورې کږنګونه

چې هدیره باندې تیرېږې
زما مزار ته مخ راواړوه مینه

چې یوړم یوړم اوبو یوړم
چې بې ګودره ګډ یدم اوبو به وړمه

چېرته عاشق سړی ولاړ دی
ساړه ساړه اسویلي کړي باد يې راوړینه

څانګه به نن سبا کې ګل شي
ما يې په سر کې سرې غوټۍ لیدلې دینه

څنګ ته مې مه راځه جانانه
سبا به بوی د لونګین درڅخه ځینه

څنګه په سپینه جامه ګرځې
رب دې مئین کړه چې خیرن دې ووینمه

څنګه د ورایه په خندا شوې
لکه چې غم دې د زړه ټول هېر کړی وینه

څنګه نرۍ یې لکه لښته
مور دې ړنده شه چې په تا اوبه راوړینه

څوک په رضا له ملکه نه ځي
یا ډېر غریب شي یا د یار له غمه ځینه

څوک چې په چا باندې مین شي
هغه غمجن شي د هر چا د خندا شینه

څوک چې په شنو سترګو مین شي
پس د ماښامه دې پنځېدزی ګرځوینه

څوک چې د ښکلو وفا غواړي
ماته کیسه د صنوبر رایاده شینه

څوک چې د یار په غېږ کې پروت وي
په نورو خلکو د ړندو ګومان کوینه

څوک مې د حاله خبر نه دی
لکه چنار مې په ډډ اور ولګېدنه

خدا ونده دا ګناه مې معاف کړې
بیا به دخوږ په عاړه نه کرم ګلونه

خال به د یار له وینو کیدم
چې په شین باغ کې ګل ګلاب وشرموینه

خال یې په غونډه زنه کېده
بیا ما ورپرېده چې پرې څه نخرې کومه

خاورې د یار د کوڅې راوړئ
پاس په کفن کې (لا اله) راته لیکینه

خاونده بیا دې پسرلی کړو
جونه شفتل کړي وړکي سیل ته تللي دینه

خاونده بیادی مازد یګر کړ
په ګودر جوړشو دمنګیو کتارونه

خاونده ټوله مې ترې ځار کړې
زما په سر یې غرغرې منلي دینه

خاونده څه چارې راوشوې
نه مې یار یار شو نه یې خلاص د غمه شومه

خاونده دا به دې رضا وي
چې د ځوانۍ عمر په غم کې تېرومه

خاونده دا به دې رضا وي
چې نور دې ګل کړل زه غوټۍ ورژېدمه

خاونده دا به ستا رضاوي
چې دځوانۍ عمر په غم کې تیرومه

خاونده دا ګناه مې معاف کړې
بیا به د خوږ په غاړه نه کرم ګلونه

خاونده سل ځله ژوندراکړې
چې دجانان په مینه سل ځله مړشمه

خاونده کوم یو پکې خوښ کړم
مرګ او بېلتون راته جوړه راغلي دینه

خاونده ما خو داسې نه وېل
چې مساپر شم څوک دې خیر نه راکوینه

خاونده ما د ګودر ګل کړې
چې جنګۍ مې شوکوي سر کې مې ږدینه

خاونده ما دګودر ګل کړی
چې جنګي مې شوکوی سرکې مې ږد ینه

خاونده مرګ په ځوانۍ ورکړې
چې جنازه یې د ارمانه سره وړینه

خاونده مرګ په ځوانۍ ورکړې
چې کلی کور یې د ځوانۍ ارمان کوینه

خبر مې کله کله اخله
د لېونتوب آواز مې نن سبا درځینه

خپلو جامو سره مې خښ کړئ
جانان په غشو د بڼو ویشتلی یمه

خدایه د مور یې ورته پام کړې
چې په لنډۍ زنه یې ووهي خالونه

خدايه دا مور يې لېونۍ کړې
مئين پرې زه يم اوس يې بل ته ورکوينه

خدايه کوچيان په کوچ روان کړې
چې دا ښايسته بدرنگې ګډې وډې شينه

خدايه ګورګورې تورې مه کړې
جنکۍ سرې شونډې ورځې تورې راوړينه

خدايه مئين ځوک په چا مه کړې
چې وس يې نه رسي په مخ يې اوښکې ځينه

خدايه نرۍ نرۍ باران کړې
چې د ليلا ګډې ترلې پاتې شينه

خداى به دې بيا راته محتاج کړي
زومبک زومبک ځنې مې بيا راغلي دينه

خداى به دې زلفې په لاس راکړي
ماته د کلي ماشومان دوعا کوينه

خداى به مو بيا سره يو ځاى کړي
دسمال راواخله اوښکې پاکې کړه مينه

خداى په وړې جلکۍ مئين کړم
د کوټنو ګټې په ما راچلوينه

خداى خو دې دا ځلې راجوړ کړه
بيا مې توبه ده ښېرې نه درته کومه

خداى خو دې دا ځلې راجوړ کړه
خلک به وايي چې سپېره دى يار يې مرينه

خداى دې په تنګه کوځه راکړه
چې د سينې روپۍ دې ګډې وډې کړمه

خداى دې په داسې ځاى کې راکړه
چې ته نارې کړې زه دې غېږ کې ټينګومه

خداى دې په سر منګى ټوټى کړه
چې په اوږدو زلفو دې راشي سېلابونه

خداى دې په واورو کې ايسار کړه
چې د تودې غېږې مې درشي ارمانونه

خداى دې د پوزې پېزوان مات کړه
چې د زرګر په دوکان دواړه يو ځاى شونه

خداى دې د خولې لاړې دارو کړه
زه درتلى نشم بس دوعا درته کوومه

خداى دې زما کړه غونډې منډې
په سر به پنډې چلوم تابه ساتمه

خط مې ليکو قلم مې مات شو
د جانان نوم رانه نيمګړى پاتې شونه

خلک به وايي چې وړه ده
وړې زما په زړه چړې منډلې دينه

خلک تپوس له د رنځور ځي
زه چې رنځور شم د جانان تپوس وړمه

خلک چارګل خونړى بولي
ما د نتکۍ په ډنډر ډېر وژلي دينه

خلک دې وايي تُهمتونه
زه د ليلا په غېږ کې چا ليدلى يمه

خلک زيارت له پټاسې وړي
زه د جانان لپاره غونډه روپۍ وړمه

خلک شراب وځښي نشه شي
ما د ليلا د لاس اوبه نشه کوينه

خلک قيامت ته خفه کيږي
زه خوشالېږم چې جانان به ووينمه

خلک له غمه امان غواړي
زه د جانان په غم کې ډوب خوشاله يمه

خلک مې ټول تپوس له راغله
هغه رانغلو چې يې پروت له غمه يمه

خلکو زړې يارۍ تازه کړې
زما په نوې يارۍ اور ولګېدنه

خلکه گودرگوري گډیږی
زه بې گودره گډیدمه لا هو شومه

خمارو سترگو ته دې وایه
چې مې ماشوم زړگی نور نه ازاروینه شي

خندا کوې یاري دې نشته
تشه خندا د لباسې جنکو وینه

خود به یې زه د در ملنگ یم
چې سپینه خوله راته خیرات کې راکوینه

خولگۍ دې خورم نه پرې مړېږم
نامردې تا پکې گنې کرلي دینه

خولگۍ دې خورم نه پرې مړېږم
نامرې ټوله راپشا شه چې دې وړمه

خولگۍ مې خوره څو یې خوړای شې
شکره نه ده چې په تول به کمه شینه

خوله به په زوره درنه واخلم
وړوکی نه یم چې ځاري درته کومه

خوله به تر شونډو لاندې درکړم
په تورو غاښو مې لونگ کرلي دینه

خوله به د خدای په رضا درکړم
منگۍ مې ولی ښوروی لنده دې کړمه

خوله د ډېوې رڼا کې راکړه
په توره شپه کې دې زلفان خولي له راځینه

خوله د ملا د لور خوږه وي
د شکرانې چرگان یې ټول خوړلي وینه

خوله دې د تریو انار دانه ده
د رنځورانو قافلې درپسې ځینه

خوله دې د سپینو زرو جام دی
زما پرې پام دی چې موزي پرې اوبه څښینه

خوله مې غوښته ژبه یې راکړه
خدایه سخي نجلی ته ورکړې جنتونه

خولې ته مې سوړ اوسېلی راغی
زړگیه بیا به دې جانان یاد شوی وینه

د ډ

د اباسین څپې دې یوسه
چې مور دې شگې لټوي پلار دې خوړونه

د اسری منگولې نری غاړه
گودر ته لاړه دچا ژوند خرابوینه

د اواړه ستا د زړه لپاره
چې د همزولو نه جدا گودر له ځمه

د اوبو غړپ کولی نشم
په زړه مې ستا د مینې لیک دی وران به شینه

د بې وفا جانان د لاسه
د زړه دپاسه مې پولې ولاړې دینه

د بې وفا نامه دې راکړه
تا څه لیدلي دي زما په زړه داغونه

د تور لحد نه مې زړه بد دی
ځوانان ایسار کړي پالنگ تش کور ته لیږینه

د تورو زلفو په ځنگل کې
یار په منگول کې گرځوم چې ورک به شینه

د تورو سترگو دیدن راکړه
راباندې جوړ کړه بیا د خاورو امبارونه

د ټپو وار راسره کېده
ماته بې واره ټپې خوند نه راکوینه

د ټپې وار درباندې راغی
شفتل خورکه رنگ دې زېړ وتښتېدینه

د ټولو بدو به توبه کړم
جانانه ستا دمینې نه توبه کومه

د جانان ژبې ته حیران یم
څومره خوږې پستې خبرې پرې کوینه

د جانان غم زما سایه ده
چې چېرته ځم زما نه مخکې وروسته ځینه

د جانان مرگ راته اسان دی
چې دی ولاړ وي زه به بل ته وخاندمه

د جلا لا گودره وران شي
په جنکودې سا لنډۍ ولگاو نه

د جنازې بازو مې نیسه
چېرته به ما په راستۍ خوله درکړې وینه

د جنکو کاپرې سترگې
لوگۍ بهانه کړې ژړا یار پسې کوینه

د جنۍ څانگې وانگې ونه
ربه زمونږ په کور یې راولې خاښونه

د چا به شنې سترگې خوښیږي
څوک به په تورو سترگو ځان قربانوینه

د خپل وطنه به دې ورک کړم
ما په ملالو سترگو ډیر ورک کړي دینه

د خولې مې تورې وینې لاړې
زه د هجران ښامار په زړه خوړلی یمه

د ډاره غږ کولی نشمه
د سوال یاري ده اوس به گډه وډه شینه

د روغیدو تمه مې نه شته
جانان په غشو د بڼو ویشتلی یمه

د ریبارانو ځای جنت دی
خدایه زما ریبار له ورکړې دوزخونه

د ریبارانو ځای دوزخ دی
خدایه زما ریبار له ورکړې جنتونه

د زړگي سره ناچاري ده
مین په تا یم ناز د ډیرو خلکو وړمه

د زړه دپاسه مې امبار شه
د جانان غمه د عمرونو ځای دې یمه

د زلزلې پشانتې راغلی
زه دې محفل کې د خبرو وویستمه

د زلفو تار مې اوبو دروړو
په غم شر یکه مینه نیسه گودرونه

د سپینې خولې قیمت دې وایه
که سر پرې درکړم باقي دار به څومره شمه

د سپینې خولې یاران دې نور دي
شفتلو پنډو ته دې زه نیولی یمه

د سترگو جنگ دی ورته ټینگ شه
کاږه واږه باڼه په زړه ویشتل کوینه

د سور سالو مېرمن ته وایه
نور دې د ژوبلو زړگو نه اخلي ازارونه

د طالبانو دا عادت دی
د وظیفې سره مې گوتې تاووینه

د غرغرې میدان ته راشه
سبا مې ستا په تهمت دار ته خېژوینه

د غرور جام به دې نسکور شي
په عاشقانو باندې مه کوه ظلمونه

د فکر ټال دې راته جوړ کړو
ته رانه لاړې زه یوازې زنگېدمه

د کبرجن جانان د لاسه
د زړه دپاسه مې پولۍ ولاړې دينه

د کشمالو منجيله وکړه
چې خو شبوی دی د منګی د بيخه ځينه

د کوه قاف غر ته ختل دي
څوک چې ياري د بې وفا سره کوينه

د ګلاب مينځ کې ګل وچيږي
چېرته عاشق سړي به لاس ورورړی وينه

د ګودر غاړه ورته نيسه
د نجلی خوی د مرغاوی دی رابه شينه

د لرې مرم د نږدې سوزم
افغانستانه زغم د دواړو نه لرمه

د لنډۍ ونې نه دې ځار شم
لکه سيسی چې په کمر ولاړه وينه

د ماز د يګر ګودره وران شی
په خندا درشم په ژړا درنه راځمه

د مازد يګر ګودر ته راشه
ما په منګی کې پراټې راوړی د ينه

د مازد يګر ګودر له راشه
زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه

د مازد يګر ګودر له مه ځه
پيغلی ابو پر ځای و ينې دکو ينه

د مرګي هسې نوم بدنام دی
زه د جانان مينې پخوا وژلی يمه

د مړوند خوب چې چا ليدلی
د بالښت خوب ورته مزه نه ورکوينه

د مساپر يار زنکدن دی
مخ يې وطن ته کړئ چې سا يې وخيږينه

د مسافرو ډلې راغلې
زما د يار ډله وروستی ده رابه شينه

د ملکنډ د سر توتي وای
په اور ستي وای تهمتی نه وای مينه

د ملنګانو سره مل وای
ګډ په ځنګل وای چې مې نه ليدای غمونه

د ملنګی کچکوله مات شې
چې در په در دې ګرځوم تش دې راوړمه

د منکو ټو کتار يې جوړ کړو
لنډۍ بازار يې په ګودر ولګاونه

د منګوټو کتار يې جوړ کړو
لنډی بازار يې په ګودر ولګاونه

د ناز کتو دې اثري کړم
د کړس خندا دې لېونی د دنيا کړمه

د ناستې ځای دې راته ښايه
چې زه په هغه ځای کې وکرم ګلونه

د نيمې شپې راتګ دې ورک شه
زه په توده برېستن کې نېغه کيناستمه

د نيمې شپې سندرې خوند کا
څوک به مين وي څوک به ورک له ملکه وينه

د وطن تيګې مې خوراک وای
نه وای خوراک مې په پردي وطن ګلونه

د وفا تمه ترېنه مکړه
بي وفايي خو د هر ښکلي عادت وينه

د يار يوه شوه زما بله
نصيبه داسې سوال مې کله کړې ونه

د يدن دی سين کړه را لا هو کړه
زه په غاړه دګودر ولاړه يمه

دا اوسنې زلمې د څه دي
د جنکو پسې د پيازو غوټه وړينه

دا به د پاک اللّٰه رضا وي
چې د ځوانۍ عمر په غم کې تېرومه

دا به له ما نه پوره نشي
چې هر ساعت دې په جرگو پخلا کومه

دا په ځير ځير چې درته گورم
ما درکې نښې د يارۍ ليدلې دينه

دا خو انصاف نه دی جانانه
چې دې مين کړم اوس مې نه کړې تپوسونه

دا خو د استا د يارۍ ټس دی
چې په زېړي مازديگر کډې بارومه

دا خو مې زړه دی چې لا ټينگ دی
دومره غمونه دريابونه وچوينه

دا دا مې نه درکوي تاله
راشه زما په دا دا وکړه تعويذونه

دا ستا به هېر وم که په ياد وم
زه چې قدم په قدم ږدم تا يادومه

دا ستا په سترگو کې پيريان دي
چې په تا راشي غوټې ماله راکوينه

دا ستا په مينه مې سوگند دی
ما دې خدای نه لري چې تا به هيرومه

دا ستا د دوه ورځو خندا وه
زه به ژړا درپسې ټول عمر کومه

دا سر تړلې مور دې مړه شه
چې پيشو ميو کړي دا به نېغه ناسته وينه

دا سر تړلې مور دې مړه شه
د ورځې خوب کړې د شپې تا رانه ساتينه

دا سرې منگولۍ نری غاړه
گودر ته لاړه برگ منگی ترخکې وړينه

دا لېونی لېونی گرځه
په چم کې گرځه چې ډاډه درباندې يمه

دا ما پخپله په ځان کړي
که مې ددې نه حال بدتر شي خوښ پرې يمه

دا مخامخ دېواله پرېوزې
تانه پناه دي تورې سترگې شنه خالونه

دا نازولې لور د چا ده
چې هر سبا توروي سترگې ږدي خالونه

داده گودر غاړه راواخله
لکه زخمی هيلۍ په ډبکې ناسته يمه

داسري منگولی نرۍ غاړه
لکه کو تره په مکيز گودر ته ځينه

دځان عزت که چېرې غواړې
مدام کوه دنوروخلکوعزتونه

ددې گودر غاړې ته گوره
نری لوگی دی پېغلې زړونه وريتوينه

ددې نه لا وړوکی ښه وم
د جنکو سره به يو ځای گرځېدمه

دريغه چې زه ديارکفن وای
چې په لحدکې ترې چاپېره وای مينه

دگودر خواکې وني کيږده
چې شا ليلا منگۍ په سيوری ډکو ينه

دگودر زر اجازت راکړه
ما ته کو څه کې جنکی ولاړی دينه

دگودر غاړه به ښا يسته کړی
ورله روان شول د بلبلو کاروانونه

دگودر غاړه پری ښايسته ده
څا نگه دی خدای شامدام روغه لر ينه

دگودر غاړه دي اغزي کړه
په سترگو ړوند شی بخملی پڼي لرمه

دګودر غاړه ورته نيسم
زما جانان پردی لار تللی رابه شينه

دګودر غاړه ورته نيسه
دجنلۍ خوی دمر غاوی دی رابه شينه

دګودر غاړه ورته نيسه
ليلا دجنو ميره ده مخکې دربه شينه

دګودر غاړه يې ناغه کړه
زلمو په غاړه کړه دصبر تاويزونه

دګودر هر بو ټی دارو دی
چې پری لګيږی د نجو نکو پلونه

دګودر هر بو ټی داروده
چې لګيدلی پری د پيغلو پلونه

دګودر هر بوټی تازه دی
هرمازد يګر پری جو نې سترګي لګو ينه

دګودر هر بوټی دارودی
جونی پری هره ورځلاسونه لګو ينه

دګودر هر مازد يګری ښه وې
چې جونې ټولی ماز د يګر سيل له راځينه

دمازد يګر اوبوله مه ځه
په ګودر زانګی دکوډګرو تاويزونه

دمينې دغه نښانې دي
ديوۀ زړګي نه بل ته لاره تللي وينه

دونيا د يار له سره ځار کړه
دونيا به تل وي ياران کله کله وينه

دې پورې کلي کې مين شوم
ملک يې ښوک دی ننواتې ورليږمه

ډولۍ يې ودروه غمازه
چې اخيري ديدن يې وکړم بيا دې ځينه

ډيوه رڼا کړه خوله مې واخله
سبا به وايې چې ما خوب ليدلی ونه

ډيوې مې بلې په مزار کړه
چيرته وختونو کې د مينې يار دې ومه

ر ز ژ

را پسې مه غېپيږه سپيه
ستا د مېرمنې په سلا راغلی يمه

راځه چې دواړه ټال کې کېنو
ټال به بهانه کړو سينې مينځ به جنګوونه

راځه چې دواړه سره يو شو
زما ستا ښوک دي چې مونږ پخلا کوينه

راځه چې دواړه وطن پرېږدو
وروستۍ خبرې به سپين ږيري جوړوينه

راشه اينه دسمال دې واخله
نه دي ياري کړم نه دې نښې ګرځومه

راشه په زړه مې ګوتې کېده
چې عاشقي مې درمعلومه شي مينه

راشه په زړه مې ګوتې کېده
ياره په تا دي که په ما دي ډېر غمونه

راشه په سترګو کې مې خوب شه
زه شوګيرو د بېلتانه وهلی يمه

راشه زما په څنګ کې کېنه
چې درته ووایم د سوي زړه حالونه

راشه زما په څنګ کې کېنه
که تمباکو غواړې خولګۍ به درکومه

راشه زما په څنګ کې کېنه
که ته شرمېږې لاس به زه درواچومه

راکړی ګل دې ببېرته واخله
زه د هجران په سفر ځم مړاوی به شینه

رامعلومیږي یار مې بایلود
د بېلتانه په جوارګرو واوښتمه

رب دې په مخ ږیره ښکاره کړه
چې د غرور کنډول دې دړې وړې شینه

رب دې زما کړه خپله یاره
ما ستا په سر باندې اخیستې تُهمتونه

رنګ به مې ولې نه توریږي
ما یې د غېږې لونګین خوړلي دینه

رنګ به مې ولې نه ژیړیږي
په ما یې کړي د زعفرانو تاویزونه

رنګ به مې ولې نه ژړیږي
چې مې اشنا د ماشومانو خوی کوینه

رنګ مې په تاپسې ژیړیږي
کم عقله مور مې د زېړې دارو کوینه

ریبار مې ډېر ګړندی راغی
چې مرور اشنا به څه ویلي وینه

ریباره خدای دې سزا درکړي
لېږلی ما وې بند دې ځان ته وتاړنه

ریباره ښه سوچ پکې وکړه
جانان ښایسته دی که خدای زه لېونی کړمه

زړګیه صبر شه مه ژاړه
تل به اشنا په سفر نه وي رابه شینه

زړګي ته ډیرې پلمې اوکړم
دیارسرې شونډې په پلمونه هیروینه

زړګیه پام چې مئین نه شې
اوس معشوقې په زړه داغونه لګوینه

زړګیه ځان ورته تکړه کړه
اشنادسپین مخ نه نقاب پورته کوینه

زړګیه خدای خبرکه روغ شې
د کږو وریځوپه خنجرخورې ګوزارونه

زړګیه دا دې زما حال کړ
د یار کوڅه کې د دیدن غواړم خیرونه

زړګیه صبر دې په خدای شه
په هغه ګل چې نازیدې د بل چا شونه

زړګیه صبر دې په خدای شه
جانان په غېږو خلکو ځان حسابوینه

زړګیه صبر شوې که نه شوې
که صبر نه یې له ګړنګ دې غور ځومه

زړګیه صبر شه مه ژاړه
څوک چې سرې شونډې ښکلوي رنځور به وینه

زړګیه صبرشه مه ژاړه
ستاپه ژړااشنادنازخنداکوینه

زړګیه مه یې رانه غواړه
د جانان کلي نه پرون را غلی یمه

زړګیه مینه پکې نشته
نن واړه ښکلي د لباس خندا کوینه

زړګیه هلته پاتې کیږي
چې په سیخونو دې ټومبې په اور دې ږدینه

زړګی زماروغ لیونی شو
اوس رانه غواړې دپردۍ څنګل خوبونه

زړګی مې تاسره بندي دی / د خدای لپاره بندي ښه ساته مینه

زړګی مې ټول پرهرپرهردی / دیاردزلفوپه تاروبه یې ګنډمه

زړګی مې نشته چیرته ورک دی / زیری به ورکړم که جانان موندلی وینه

زړه په مثال دسوداګردی / چې چېرته خوښ شي هلته واړوي بارونه

زړه خو مې یو و چې تا یوړو / کدو خو نه دی چې به ونیسي ګلونه

زړه مې په توپو نه نړیږي / ستا په وړو خبرو دړې وړې شینه

زړه مې په تورو غرو مین دی / د تورو غرو مزل کوم ژړا راځینه

زړه مې په شنو سترګو مین شو / د شنو جنډو زیارت ته ځم چې رضا شینه

زړه مې د خولې په وینا نه دی / که نصیحت ورته سبا بېګاه کومه

زړه مې د سترګو ګیله من دی / چې دیدن ته کړې زه عبس غم تېرومه

زړه مې دورانې کلا برج دی / د غم چیچنې پکې خالې جوړوینه

زړه مې دې ستا په غیږ کې وچوي / چې دچرمو کمیس دې رګګ په وینو شینه

زړه مې ماشوم دی نه پوهیږي / په نیمه لار کې رانه غواړي دیدنونه

زړه مې نري درزونه وکړ / لکه دیوال چې زلزلې وهلی وینه

زلفې یې ببیا پر مخ خورې کړې / د ماز د یګر ګودر له ځی ځان سنګارو ینه

زما پرې هسې نوم بدنام شو / د لیلا سرې شونډې پېزوان خوړلي دینه

زما په تشه خندا مسته / که خوله مې درکړه لېونی به شې مینه

زما په ټول محفل سلام دی / دا مې کلام دی چې اشنا د ټولو یمه

زما په دې وطن کې څوک دي / جانانه ستا سترګو ته شپې سبا کومه

زما په سترګو کې دې ګل شي / که زه به یې ستا په مینه بل ته غړومه

زما په سر دې منګی مات کړ / اوس به بخیلې مور ته څه بانه کومه

زما په مخ لاړې راتو کړئ / که مې د ننګ ګولی په شا خوړلي وینه

زما جانان د کوچو سپین دی / د پیرنګي سره نوکر دی تور به شینه

زما جانان ګل د پروتې / نری یې ګوتې میرزایي راته کوینه

زما جانان ګل د خاټول دی / عالم پرې ټول دی ماله ځای نه راکوینه

زما د ځایه نصیب کم دی / چې په کتاب د سکندر ګورم فالونه

زما د حاله خبرداره / پروردګاره زما واوره فریادونه

زما د زړه په سر یې لیکه / هېر به مې نشي که مې خاورې شي هډونه

زما د زړه توتي کم عقله / ته په تنکو څانګو کېنې ماتې به شینه

زما د زړه ناچاره رنځه
نه دې دارو شته نه دې حال ويلی شمه

زما د لرې وطن ياره
رب دې سپوږمۍ کړه چې دې وکړم ديدونه

زما د مينې کور دې وران کړو
غمازه ما درسره څه بد کړي وونه

زما د وينو رنګ دې ورکړ
د سور سالو دې هر ځای کيږي صفتونه

زما د يار داسې خندا ده
د سلو کالو مرور پخلا کوينه

زما دې ځوانه ځواني اور کړه
په تا دې اور شي د همزولو مجلسونه

زما دې څه وکړل چې لاړې
نرۍ نرۍ زړګی به ستا راپسې چوينه

زما دې زېړی شي ستا دې تبه
په طبيبانو به جوړه ګرځو مينه

زما لاليه لېونيه
ته لېونی شوې زه دې هم لېونۍ کړمه

زما نه پاتې شوې وطنه
لکه مرغۍ په بوټو شپې درته کومه

زما همزولي ملايان شول
زه د جانان مينې د علمه ووېستمه

زماسپېرۀ قسمت ته ګوره
خلك شاهان شول زه کچکول په غاړه يمه

زموږ د کلي نجونه مړې دي
يا وخت خراب دی چې ګودر له نه راځينه

زه به شړۍ له ځانه تاو کړم
دا ستا جوړه به له بخملو جوړومه

زه به نوکره ورله بوځمه
خو شينګو دې تنور نه لمبه کوينه

زه په عاشق سري پوهېږم
د دروازې په ځنځير ځان مشغولوينه

زه په عاشق سري پوهېږم
يا يې رنګ زېړ وي يا يې شونډې وچې وينه

زه په ګلونو اموخته وم
پردی وطن دی څڼې تشې ګرځومه

زه چې دا سور سالو په سر کړم
د کلي نجونې په سيالۍ راسره ځينه

زه چې سهر د خوبه پاڅم
د کليمې سره دې سمه يادومه

زه چې سهر له خوبه پاڅم
اول سلام د کبرجن اشنا کومه

زه چې ماشوم ومه پاچا وم
اوس چې زلمی شوم د غمو ټيکه دار شومه

زه دې قربان تر هغه چا شم
چې د پښتون قام د راتلونکي غم کوينه

زه لېونو سره خوشال يم
زما يې خوښ دي دا شلېدلي ګرېوانونه

ژوند کې يې غم ليدلی نه و
چې شوه مينه ډېر يې وليدل غمونه

ژوندون خوګټه سرمايه ده
ټول هوښياران يې په غزت کې تيروينه

س ش ښ

سبا به لوړ چنار ته خيږم
باد به پوښتم چې يار مې څه ويلی دينه

سبا مې ستا په تهمت وژني
غولی جارو کړه چې په شړ مې وينې ځينه

سپوږميه سر وهه راخيږه
يار مې د ګلو لو کوي ګوتې ريبينه

سپوږمۍ به ډېره شي حيرانه
چې شين خالی زلفې په شا راواړوينه

سپوږمۍ په غره راپورته کيږه
که مساپر په سيند ګډېږي غرق به شينه

سپوږمۍ راوخته رنا شوه
په سپين مړوند باندې مې ونه کړل خوبونه

سپوږمۍ سلام به درته وکړم
جانان مې مه رسوا کوه ماته راځينه

ستا به ګيله له ما نه کيږي
ماته ګيلې له بېلتانه ولاړې دينه

ستا په ښو مې زړه زخمي شو
د زړه په وينو به دې شونډې رنګومه

ستا په تُهمت مې جامې رنګ شوې
اوس به رنګ شوې جامې چېرته زړومه

ستا په جفا مې پروا نشته
ما ژړوي د رقيبانو پېغورونه

ستا خو به تمه د ديدن شي
په ما پرتې دي تورې خاورې امبارونه

ستا خو په يو تُهمت رنګ زېړ شو
زه د تُهمت رسۍ په غاړه کې ګرځومه

ستا د ګيلاس پشان غړۍ ده
زما شړۍ ده ستا به کله خوښه شينه

ستا لوپټه زما کفن شه
چې تور لحد کې دې ونه کړم ارمانونه

ستادښايست دوران به تېرشي
جانانه مه کوه په مابانديې ظلمونه

سترګو مې زړه ته نقصان پېښ کړ
اوس به ی د باز پشان تړلې ګرځومه

سترګې په چل غړوه ياره
دونيا هوښياره ده رسوا نشو مينه

سترګې خو تا ورکړې خدايه
کنجک بانه يې په زرګر جوړ کړي دينه

سترګې دا ستا سترګې زما دي
ما درته کله د يارۍ ويلي دينه

سترګې دې تورې په رنجو کړه
شونډو له رنګ د دنداسې ورکړه مينه

سترګې دې تورې کړه راووځه
سوداګر ګرځي غتې سترګې خوښوينه

سترګو دې بيا ناغې پيدا کړې
دناغه دارو سترګو څوک طاقت لرينه

سترګه وهل مې درنه زده کړل
اوس راته ښايه د ښو اشارتونه

سترګي خو تا ورکړې خدايه
کنجک بانه يې په زرګر جوړ کړي دينه

سترګي دي ډکي تو مانچي دي
چې د ګودره را ختم ودی ويشتمه

سترګې به هر چا تورولی
په ټول مهالت کې همدا زه په ګوته شومه

سترګې په چل غړوه ياره
اوړکي بازان دي غټې سترګې خوښوينه

سترګې ديدن وکړي مړې شي
شونډېو د غم نه وچ پتري نيولي وينه

سترګې دې تورې کړه راووځه
د تورو سترګو سوداګر راغلي دينه

سترګې دې ولې واړولې
د سترګو جنګ د ښو لاندې خوند کوينه

سترګې مې اوباسئ لايق يم
چې بې وفا ته غړېدې مين يې کړمه

سترګې نرۍ تورې مزه کا
دا ګډې وډې سترګې ډمې تورويڼه

سترګې هوسۍ صراحی غاړه
بيا دګودر په لاره مسته ياره له ځمه

سر په تېشه وهل اسان دي
فرهاده ګران دي د يارۍ سوي داغونه

سر لاندې غټه تيګه کېده
پردی وطن دی پکې نشته بالښتونه

سلام زما په ځان منظور کړه
د مسافرو سلام کله کله وينه

سورت ياسين راباندې وايه
په ما خولې د زنکدن راغلي دينه

سورت ياسين راباندې وايه
چې مي سختۍ د زنکدن اسانې شه

شال يې په سر اوږی په غاړه
ګودر ته لاړه عاشقان ر نځورو ينه

شاه دګودر له لوری راغله
لکه پا چا ورته پيري ولاړی دينه

شاه دګودره روانيږه
زما نږ يږی د زړګی پا خه برجونه

شاه دګودره روانيږه
لکه د ښڼ مر غۍ وړه شنه يې خالونه

شو ماز د يګر ګودر له لاړه
په اردلۍ کې سيهلۍ ورسره ځينه

شو ماز د يګر ګودر له لاړه
لکه هو سۍ په لاره اخلی قد مو نه

شو مازد يګر ځان يې سنبال کړو
خپلو همزلو سره کوز ګودر له ځينه

شونډې به يې ولې پستې نه وې
چې د پېزوان سوری پرې اوړی ژمی وينه

شونډې به يې ولې پستې نه وې
مور يې د زېړې غوا غوړي ورکړې دينه

شونډې شربت کړه ماته يې راکړه
زه د هجران په سفر ځم تږی به شمه

ښه ده چې ته له خيره راغلې
کنه ما کند کچکول تړه درپسې تلمه

ښه ده چې ستا له لورې وشوه
چې ملامته درته زه نه شوم مينه

ښه ده چې سترګې دې وړې دي
که چېرې غټې وای خوړلی به دې ومه

ښه ده چې شونډې مې اور نه اخلي
د زړه د سره مې لمبې خولې له راځينه

ښه دی چې ستا د يارۍ خلاص شوم
د شرم باز به مې په ولو ګرځونه

ط ع غ ف ق

طالبه خدای که به ملا شې
په کتاب پروت یې یادوې شینکي خالونه

طبیبه لاس مې څله ګورې
زه خو اشنا د زړه په سر ویشلی یمه

عاشق سړی له رنګه تور وي
سوی په اور وي معشوقې رټلی وینه

عاشق کم عقل دی چې ژاړي
باران په تیګو باندې څه اثر کوینه

عاشقي لال بېلتون ښامار دی
څوک چې د لال تمه کوي ښامار به یې خورینه

عاشقي لویه پاچاهي ده
چې معشوقه یې په طرف ولاړه وینه

عاشقي مه کوئ عالمه
بس کړه چې زما په ځوانۍ اور ولګېدنه

عاشقي وای جدایي نه وای
خدایه په در کې به دې څه کم شوي وونه

عالمه ځنګه ترې توبه کړم
ما پرې اخیستي دي د کلي تهمتونه

عالمه یو تر بل ځارېږئ
ما د مجلس یاران لیدل چې خاورې شونه

عالمه یو له بل ځارېږئ
مرګ راپسې دی نیمه خوا به پاتې شونه

عزرایل هسې ځان بدنام کړ
زه د جانان مینې پخوا وژلی یمه

عطر مې پورې په کفن کړه
په تار د زلفو دې لیلا ورکړه ټکونه

عمر چې تېر شي اشنا هېر شي
ستا دې قسم وي چې ما هېر نکړې مینه

عمر دی ډېر شه خپله یاره
زما د زړه ستنی په تا ولاړې د ینه

غرور په حسن ناداني ده
حسن د ژمي مازدیګر دی تېر به شینه

غل خو په توره شپه کې غلا کړي
تا رانه زړه په رڼا ورځ وتښتوونه

غم دې دا ستا نه وفادار دی
ته کله کله غم دې تل راسره وینه

غم دې راځي زه پرې خوشحال یم
بې غمه خدای دې عاشق تل په غم کې وینه

غم کې پیدا په غم کې لوی شوم
په غم مین په غم به تور لحد ته ځمه

فقیره کبر پکې مکړه
چې لیلا خاورې درکوي تره پندونه

قبر مې ځنګ کې ورته جوړ کړئ
چې مرور جانان په ګور کې پخلا کړمه

قبر مې لوڅ کړه حال مې ګوره
په خُمارو سترګو مې پرېوتل ګردونه

قرضدار مې نه یې چې پټ ګرځې
زه خو دې بس د ښکلي مخ دیدن کومه

قسم په خدای باور پرې وکړه
د تش دیدن پسې دې اوښکې تویومه

قسمته خدای لپاره ویښ شه
څوک تر قیامته پورې نه کوي خوبونه

ک گ ل

کابل ته مه وایه چې وران شې
کابل کې شته دی پښتانه ببر برېتونه

کاغذ لیکلی ترېنه واخلئ
د ننۍ زمانې یار دی ټگ به وینه

کاغذه داسې وخت کې ورشه
چې دماښام په ډوډۍ ناست وې وژاړینه

کاغذه لاړ شه په هوا شه
اول ترې ځار شه بیا پرې وایه سلامونه

کاغذه لاړ شه په هوا شه
په عاشقانو باندې وایه سلامونه

کاغذه والوزه شاهین شه
له خنداشین شه بیا پری وایه سلامونه

کټ د بلی سوري ته راوړه
میاشت د بادرو ده لېونی به شې مینه

کفن مې کلک وگنډه موري
د ځوانۍ ټول عُمر پدې کې تېرومه

کله دې غم راباندې بار شي
کله دې مینه په درندو کاڼو تلمه

کوځه کې اودریږه شیرینې
په ماذیگرکې به ضرورهلته درځمه

کوځه کې بیالیلاولاړه
دخوار مین دیدن ته سترگې غړوینه

کوځه کې ژاړي په سلگوشوه
دچاتصویرته سپینې اوښکې تویه وینه

کوځه کې ښکته پورته مه ځه
څوک به خبرشي اورسوابه شومینه

کور یې په کلي کې معلوم دی
د بام په سر یې کشمالي کرلي دینه

که ته مې روغ لېونی نه کړې
بیا مې د بنگو پیالی مه بوله مینه

که په میوند کې شهید نه شوې
خدایږو لالیکه بې ننگی ته دې ساتینه

که تور اوربل مې میراتیږي
په وطن جنگ دی جانان نه منع کومه

که ته ر یښتیا پر ما مین یې
د گودر غاړه اجاره واخله مینه

که ته مې روغ لېونی نه کړې
د خومارو سترگو به اوباسم سیخونه

که ځان په سلورنگوجوړکړې
چې مرگ دوبولې په تابه گوته ږدینه

که څوک باچا د زمانې شې
د جانان مینه به یې کوځو کې گرځوینه

که د ځوانۍ دوران مې تېر شي
دومره به پاتې شي چې تا پرې څورومه

که د دولت ناچاري نه وای
ما به جانان په تول د سرو اخیستی ونه

که د زلمو نه پوره نشوه
ګرانه وطنه جنګی به دې ګټینه

که د یدن کړی ګودر ته راشه
زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه

که دیدن غواړې راته ګوره
زه به ډوډۍ په تناره وځنډومه

که دیدن کړې تلوار راوکړه
کور کې څوک نشته زه یوازې ناسته یمه

که دې خندلې راته نه وای
غریب سړی وم خپل ژوندون به مې کوونۀ

که دی زما دیدن یاد یږی
د ګودر غاړه اجاره واخله مینه

که زړه ته سل تسلي ورکړم
سترګو لیدلی جانان کله هېروینه

که ستا نه سل ځله توبه کړم
په ما مین زړه مې توبې نه قبلوینه

که سرنی اوری خدای وکړي
ماته جانان د سور پېزوان ویلي دینه

که سلام غواړې خط به درشي
که دیدن غواړې خدای ته پورته کړه لاسونه

که لېونی یې زما خوښ یې
خلک یاري د لېونو سره کوینه

که مرور شې ځان به خوار کړې
جنګی کله مرور پخلا کوینه

که مساپر شي بیا به راشي
د تورو خاورو مساپر کله راځینه

که ملامت یم ما دې مړ کړي
چې بې ګناه یم سر مې ولې غوڅوینه

که مور او پلار دې خدای رضا کړل
د ماما ګانو به دې زنې ونیسمه

که مې نصیب د بدو نه وای
په شین چمن به مې منګی نه ماتېدنه

ګلاب د اصله شهزاده دی
رامبېل چامبېل یې نوکران نیولي دینه

ګلونه ډیر درسره راوړه
زه د اوربل دپاسه چتر جوړومه

ګوتې قلم ته په ژړا شوې
لیک به باقي وي مور به تورې خاورې یونه

ګودر ته ځم راپسې راشه
ما په منګي کې پراتې راوړې دینه

ګودر ته دواړه خویندې راغلې
مشره ویشل کړي کشه غشي ورکوینه

ګوره ښېرې به درته وکړم
نوره مې مه اخله دخوږ زړه ازارونه

ګیلې به ډېرې ورته وکړم
که مې یو ځل د سور پالنګ ملګری شینه

ګل مې د لاسه اوبو دروړ ه
په غم شر یکه لا لیه نیسه ګودرونه

ګودر پاچا منګی وزیر دی
وزیر همیشه د خپل پاچا سلام کو ینه

ګودر په سر مې قبر جوړ کړه
چې مات منګی جنګی زما په قبر ږد ینه

ګودر په سر مې قبر جوړ کړی
چې مات منګی پیغلی زما په قبر وینه

ګودر ته ځم را پسی را شه
یوه شیبه به دی په شه زړه وو ینمه

ګودر ته ځم راپسی راشه
ګودر ته ځم راپسی راشه
ګودر ته ځی په مخه راغلې
ګودر ته دواړه خو یندي راغلی
ګودر د غدونو څه کم نه دی
ګودر دی عمر له اباد وې
ګودر دی عمر له ودان وې
ګودر شو ګرم مازد یګر دی
ګودر کې سری ملبی شوی پورته
ګودر له ځم چې اوبه راوړم
ګودر له ځم چې مانګی مات کړم
ګودر له ځمه خو شحا لیږم
ګودر له ځمه را پسی را شه
ګودر له ځی او پښو ته ګوري
ګودر له غبرګې خو یندی راغلی
ګودرته ځم راپسی راشه
ګودرته څی ناوخته کیږی
ګودرته راغلی برابره
ګودرکې هره ورځ اختر وې
ګودرکې هره ورځ اختر وې
ګودره بخت دی غلبه دی
ګودره ټول درته لو ګی شم
ګور له ځم را پسی راشه
لاړم د خپل وطنه لاړم
لکه کابل دافغان حق دی
لمونځ چې قضا شي بیا ادا شي
له مانه ولې ګیله من یې

زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه
وخت مازد یګردی چې پری وکړو د یدنونه
ګیبی ګیبی پرتو ګ دی لاره نه راکو ینه
یوه یې ویشتل کا بله یې غشي ټو لو ینه
پکې پښیږی شنی پاخی کټه بازونه
مازد یګري پکې وی اخترونه
په دی بهانه د حانان وکړم د یدنونه
لیلا همزولو سره قینج مکیز کو ینه
د چا د زړه په دنیا اور ولګید نه
په سرو منګلو به یې جانان له ورکومه
سپو ږمی زړه شوه اوس تیاره کې یاره ځمه
چې مې جانان کر لې لاره کې سره ګلونه
ما په منګې کې پراټي را وړی د ینه
پاچاهی لارکې د خیال مه ږده قد مونه
ګو له ماری د خمارو ستر ګو کو ینه
زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه
د خیال کاته کوی په اور یې ستی کړ مه
یا خو لګی راکړه یا منګی در ماتو مه
رنګ رنګ پکې وی د خو بانو محلسونه
منګي په سر ورله راځی جو نی سیلونه
د پیغلو جنو سیل کوی حیران دی کړمه
په سور سالو کې لیلا ستا خواله را ځینه
منګي مې دوه دي نری ملا مې ما تو ینه
بې وفا یار راباندې ډېر کبر کوونه
داسې مې حق دي دجانان زلفوسرونه
نه ادا کیږي قضا شوي دیدنونه
کم عقله یاره د پردو اختیار کې یمه

م ن و هـ ي

ما په ګودر د جنو ښخ کړې
ګو ندې ملا له پر ما کیږدی قد مو نه

ما خو د لیرې نه صحي کړې
نور دې په تورو زلفو مه وهه لاسونه

ما د کوچې د عمره ځار کړې
د سبایي اور یې بلیږي دوی ترې ځینه

ما د کونړ د سیند نه ځار کړې
زما جانان به پکې مخ مینځلی وینه

ما د ګودر په غاړه خښ کړئ
چې جنګی مې مات بنګړي په قبر ږدینه

ما د نصیب نه تېښته وکړه
نصیب زما د لارې مل راسره ځینه

ما دګودر په غاړه ښخ کړې
چې جنکی مې مات بنګړی په قبر ږد ینه

ما دې ټوپی په سر ګڼله
د جنکو په وار پیدا ورکه دې کړمه

ما زد یګر تل لری خاونده
چې ماز د یګر په ګودر وشی د یدنونه

ما سره سم ګودر له لاړ شه
منګي مې دوه دی نری ملا مې ما تو ینه

ما سره سمه سیالي مه کړه
ما د لنډیو سیپارې ویلي دینه

ما له مې ورې زړګی راکړه
زه وم نادانه په یاری نه پوهېدمه

ما له وړوکي ریبار ځار کړې
چې یوه خبره دوه ځلې راته کوینه

ما ویل یوازې زما یار یې
د اختر ټال یې هر سړی دې زنګوینه

ما وې د غمه به دې مړ شم
قسم دی یاره بې نېتې نشته مرګونه

ما یارانه کله کوله
سرتور ولاړ وې له ښېرو دې وېرېدمه

ما یې د ورور د سترګو ځار کړې
ده به د خور سترګو ته ډېر کتلي وینه

ما یې د ورور د سترګور ځار کړې
دا د ورور سترګي یې د خور په شانته دینه

ماته دې دومره دیدن بس دی
چې په کوڅه کې پښه نیولی شې مینه

ماته رباب په لاس کې راکړئ
چې زه ده خپلې ځوانی ویر پکې کومه

مازدیګر چېرته وې چې نه وې
خورې ورې زلفې په بام ولاړه ومه

مازدیګر پیغلی ښی اغلی
منګي په ولو دګودر غاړی له ځینه

مازدیګر لمونځ دې قبول مشه
دیدن دې پرېښود د ایمان کوې سوالونه

مازدیګر لمونځ رانه قضا شو
نوی مین وم په دیدن نه مړیدمه

مازدیګری دی سوال قبلیږي
خلکو زما په حق کې پورته کړئ لاسونه

مازدیګری دی ښېرې مکړه
ستا به عادت وي ما به ورک له ملکه کړینه

مبارکي راکړئ عالمه
چې پرې مین وم ترې چاپېر مې کړل لاسونه

مبارکي راکړئ عالمه
د تهمتونو سره يار قبوله کړمه

مبارکي راکړئ عالمه
نادانه زه نادان مې يار ورسپېدنه

مخ په قبله مې د يار کور دی
لمونځ مې بانه کړ د اشنا ديدن کومه

مخې ته راغله راته ژاړي
د لونګين نه يې څونډي ورک شوي دينه

مرګيه دومره صبر وکړه
يو مې ځواني ده بل مې ډېر دي ارمانونه

مرګی په تنګه کوڅه راغی
ما وېل سلام هغه وېل کور دې ورانومه

مړ مې د يار په کوڅه يوسئ
چې د نجلۍ د دادا يخ شي اندامونه

مساپري په بې غمي کړه
زه پښتنه يم په نامه دې ناسته يمه

مساپري دې ډېره وکړه
راځه راځه روزي به خدای رارسوينه

مساپري سخته خواري ده
باران به اوري څوک به ځای نه ورکوينه

مسافر ته شوې خواره زه شوم
خواره دې مور شه چې سفر ته دې ليږينه

مسافر مه وژنئ عالمه
چېرته به يې خويندې د دين په تمه وينه

مسافري دې روزي مه شه
زه دې په سپينه خولې ويده پرې ايښې ومه

مسافرۍ خوړليه ياره
پيزار اوباسه چې دې تلې ښکلومه

مسافرۍ خوړلی راغلی
قربان قربان دې د زړو جامونه شمه

مسافرۍ مې زړه نرۍ کړ
چې تش وطن رايادوم ژړا راځينه

مسافرۍ نه ستړی مشې
اول خوله درکړم که دې جيب ولټومه

مسلماني په چاکې نشته
مرور ګرځم څوك مې نه پخولاکوينه

ملنګه دوه ګټې دې وکړې
يو دې خير ټول کړو بل دې وکړل ديدنونه

منګيه بخت ته دې حيران يم
اول دې ښکل کړې بيا دې غېږ ته خېږوينه

منګې کې مورۍ اوبه نه شتهخ
زه د اوبو لپاره کوز ګودر له ځمه

منګې يې ټول په ډنډ غو په کړل
د شيطا نۍ منګی په لپو ډکو ينه

منګې يې ټول په ډنډ غوپه کړم
د شيطانۍ منګی په لپو ډکوينه

منګی به تخرګ ګودر له ځمه
دغه يو ځای دی چې برۍ کيږۍ د يدنونه

مور يې د کلي شومړې غواړي
لور يې په سپينه روپۍ خوله نه ورکوينه

مور يې د کلي شومړې غواړي
لور يې د لارې مېلمانه راستنوينه

مور يې مانبو ورته لوګی کړې
زيارت له تلې چا به يې مخ ليدلی وينه

مورې توپک کمربند راکړه
په ما مينه نجلۍ بل ته ورکوينه

مورې د مخه دې شرمېږم
ماله کوژدن چا کره وکړه زوږ دې کړمه

موري کوچيانو ته مې ورکړه
چې تور پېکی مې د هلبند شمال وهينه

موري کوچيانو ته مې ورکړه
کنډک کنډک مستې به خورم غټه به شمه

موري لنډۍ توپك مې راکړه
په مامينه جينۍ بل ته ورکوينه

موري لنډۍ توره مې راکړه
په دين غزا ده زه خپل ځان شهيدومه

مين زړګي ته مې سلام دی
چې تمامي عمر په صبر تېرومه

مينه په تګ راتګ زياتيږي
مونږ کره مه راځه چې زړه دې صبر شينه

مينه په تلو راتلو زياتيږي
کله راځه کله به زه درځم مينه

مينه د مينې پيدا کيږي
په مينه مينه دې کتل مين دې کړمه

مينه د مينې پيدا کيږي
په مينه مينه دې کتل مين دې کړمه

مينه دروغو زړونوکاردی
زموږه زړونه غريبۍ وژلي دينه

مينه کې هر څه هر څه کيږي
په تا يوه خبره راغله هېر دې کړمه

مينې دې داسې لېونی کړم
په لاره ځم خپل او پردي نه پېژنمه

نارې وهم نارې مې نه اورې
هله به يې واورې چې زه تورې خاورې شمه

نجلۍ په سر دې منګی مات شه
چې په سرکو شونډو دې راشي سېلابونه

نجلۍ د بام په سر کږه شوه
ورسره کوږ شومهد پانډه ولوېدمه

نجلۍ کږه شوه ماته نشته
د کونډې لور ده مور غوړي ورکړې دينه

نجلۍ که ټوکی د بخمل دی
يار يې نيستمن دی په ژړا له ملکه ځينه

نجلۍ وړه د يارۍ نه ده
کم عقله مور يې ورته سترګې تورويـنه

نجلۍ ولاړه په لمانځه ده
پېرزو مې نشي تور پيکی په خاورو ږدينه

نرۍ نرۍ لوګی ترې خيږي
د چا په نوې يارۍ اور ولګېدنه

نرۍ مريح ته رسيدلې
موږلاتراوسه وړوپه خروباندې بارونه

نښې دې ډېرې ما سره دي
نښې دې څه کړم چې دې سترګې نه وينمه

نصيب مې خپل دی رارسيږي
موري زما په نصيب مه کوه جنګونه

نصيبه وسوزې ايره شي
تنديه مات شې تاکې څه ليکلي دينه

نن خو مې ډير ياديږې ياره
خدای دې ناخاپه چيرته راوله مينه

نن د ګودر په لاره مه ځه
ليلا ولاړه ده په زړه ويشتل کوينه

نن مې د قبر خواله راشه
مبارکي د نوي کور راکړه مينه

نه به انځر د ورځې ګل شي
نه به زما زړګی د غمه خالي شينه

نه دې د ځان نه دې د بل کړم
د دادا کور کې دې زړه کړمه ظالمه

وایم چې داسې ځای ته لاړ وای
چې ستا دې ډېرو ناکردو ته وګورمه

وخت د ځوانۍ مې نیمه خوا شو
یار بې وفا شو ارمانې به ګودر له ځمه

ودرېدی نشمه غورزیږم
تاو کړې غشي مې د غم خوړلي دینه

ودې ویشتم پورته دې نه کړم
خلک ویشتلی مرغۍ ژر پورته کوینه

وربل یې پوړې پوړې راغی
بخت د هغه دی چې یې پولې ورانوینه

ورشه د یار خبر دې واخله
چې بې دیدنه دې ساته لېونه شونه

ورکه د کور کلي یاري شه
د زنې سر مې دېوالو وسولاونه

وطن به ستا لپاره پرېږدم
چې ستا د حسن دوران تېر شي رابه شمه

وطن د مور او پلاره خوږ دی
جانانه درې واړه پرېږدم تا سره ځمه

وطن مې تن ،تن مې وطن دي
دتن په وینویې ساتم ترخوچې یمه

وطن مې ستا له غمه پرېښود
خلکو ته وایم چې نیسی اخیستی یمه

ولاړه اوسه چې دې وینمه
چا دې صفت راته کوو راغلی یمه

ولې دې سر په زنګنو کړ
ما په ځوانانو کې خوښ کړې یې مینه

ولې دې مخ زما نه پټ کړ
اشنا غماز درته دروغ ویلي دینه

ولی به زه ور پسی نه مر م
اوړی په غاړه ما زد یګر ګودر له ځینه

هر کله راشې د یار غمه
که سل مې نور وي تا به پاس په تندي وړمه

هر مازد یګردی لوی اختر دی
ګودره ! ځکه دی صفت هر ځای کو مه

هغه دې هېر دي که دې یاد دي
چې د کړکۍ شمال په دواړو لګېدنه

هغه ساعت به کله راشي
چې د اشنا سره به بر ګودر له ځمه

یا خو زما په زړه تیاره ده
یا خو په ټوله دونیا پرېوتل ګردونه

یا خو زما نصیب خراب دی
یا خو به ټولې یاراني دغسې وینه

یار مې په اوم کې زه اتم کې
یو کال به پاتې شم چې دواړه یو ځای شونه

یار مې په شنو سترګو مین دی
زه به دا تورې سترګې چېرته بدلومه

یار مې هندو زه مسلمان یم
د یار لپاره درمسال جارو کومه

یاره زموږکلي ته راشه
یوځه په جیب کې ستالپاره ګرځومه

یاري په تور او په سپین نه ده
دا معشوقې خو غنمرنګې خوند کوینه

یاري په تور او په سپین نه ده
زړه چې مین شي تور او سپین نه پېژنینه

یاري خو تا پرې کړه کمبخته
که ما پرې کړې وای ژړلي به دې وونه

یاري خو تا کړه ما خو نکړه
اوس یې چې لنډه پرې کوې ژړا راځینه

یاري د دنګې نجلۍ خوند کړي
د پلو لاندې سرې غلی تېروینه

یاري د زور خبره نه ده
که زړه دې نه وي بیا دې نه مجبورومه

یاري د شنې لښتې ګوزار دی
چې چا خوړلی رنګ یې ځای ته نه راځینه

یاري دې ټوله د ټګۍ وه
ښه شو چې زر دې په مطلب ورسېدمه

یاري دې نه کوم ډاریږم
د لرې لرې ننداړې به دې کومه

یاري دې نه وه خوب لیدل و
څو چې مې سترګې غړولې سبا شونه

یم خړ پښتون خړ مې ژوندون دی
خړو جامو کې به فردوس جنت له ځمه

یو اخیري مصره دې داوي
اخر یې مه کړې د ځوانانو مجلسونه

یو ځلې بیا په دې لار راشه
په پخوانو قدمو دې پرېوتل ګردونه

یو ځلې راغلی خوله مې ورکړه
لار یې صحي کړه په غضب ککړه شومه

یو خو دې غونډه منډه خوله ده
بل دې خبرې په کنده تللي دینه

یو دې غریب پیدا کړم خدایه
بل دې مین په کبرجنې نجلۍ کړمه

یو زخم نه دی چې به جوړ شي
هزار زخمونه مې په زړه دي مړ به شمه

یو ګوټ اوبه منګی نه راکړه
د وصال ترې یم اوبه بهانه کومه

یو وارې ټینګه غېږه راکړه
بیا دې دا دا له توره ورکړه چې راځینه

یوازې خدای به پرې خبر وي
د خندا ډکه خوله به چیرته ناسته وینه

یوازې ژوند مې په کار نه دی
چې اشنا لاړو زه به تور لحد ته ځمه

سليمي د ټکنالوژۍ خدمتونو شرکت SalimiTech

سليمي د ټکنالوۍ خدمتونو شرکت د شمال زون په مرکزي دفتر د ټکنالوژۍ په برخه کې د هېواد په رسمي ژبو پښتو او دري خپلو هېوادوالو ته د ټکنالوژۍ په برخه کې خدمتونه ترسره کوي په دغه شرکت SalimiTech کې د زدکړو يا اي ليرنينګ اپلېکيشني، ګيم او آنلاين آفلاين پروګرامونو اپلېکيشنونه يا پوسټکالي جوړېږي، همدارنګه په دغه شرکت کې د ټکنالوژۍ په مختلفو برخو يا څانګو کې د پروګرامونو جوړولو تر څنګ د ويب پاڼو جوړول او نور ورته خدمتونه تاسو هيوادوالو ته وړاندې کيږي او مونږ د ستاسو لپاره تل په چوپړ کې يو.

همدغو لنډيو ته مونږ کمپيوټري پوسټکالي هم جوړه کړې چې هيواد وال يې زما له ويب پاڼې څخه ډانلوډولی شي.

http://www.razmohammad.com

رازمحمد نورزی پکتیاوال